

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

34e JAARGANG

WOENSDAG 28 SEPTEMBER 1949

No. 1690

COMMISSIE VAN REDACTIE:

Ch. Glasz; H. W. Lambers; J. Tinbergen;
F. de Vries.

Redacteur-Secretaris: C. van den Berg.

Plv. Redacteur-Secretaris: A. de Wit.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIË:

J. E. Mertens; R. Miry; J. van Tichelen; R. Vandeputte;
F. Versichelen.

Gegevens over adressen, abonnementen enz. op de laatste
bladzijde van dit nummer.

INHOUD:

	Blz.
De artikelen van deze week	767
Sommaire, summaries	767
De reële druk van de buitenlandse schuld van Indo- nesië door G. A. Kessler	768
De voorgenomen belastingherziening in België en Nederland vergeleken met die in Frankrijk door Prof. Dr P. J. A. Adriani	769
Effectenzuivering in West-Duitsland door Dr W. H. C. Schukking	771
Het inflatieverschijnsel in het Verre Oosten door Mr D. J. Hulshoff Pol	773
„Ten dienste van de consument” door C. A. A. van Luttervelt	775
Ingezonden stuk:	
Betalingsbalansevenwicht en devaluatie door Mr F. de Stoppelaar, met naschrift van Mr J. Kymmell	777
Aantekening:	
Het vierde verslag van de Nederlandse Regering betreffende de werking van het E.R.P.	778
Een stem uit het bedrijfsleven:	
De invloed van de devaluatie op het bedrijfsleven door Prof. Dr J. F. ten Doesschate	780
Internationale notities:	
De vooruitzichten voor enkele goederen	780
Geld- en kapitaalmarkt	781
Statistieken:	
Bankstaten	782
Stand van 's Rijks Kas	782
Wisselkoersen	782

DEZER DAGEN

tracht men zichzelf te hervinden. De scène is als die op een
glijbaan, nadat de voorste glijder gestruikeld is. In de
landen, die met hun valuta achter het Pond Sterling aan
zijn getuimd, tast men voorzichtig naar de eventueel

opgelopen kneuzingen; een half oog heeft men ook reeds
voor de conditie van anderen.

De Trade Union Council, de centrale der Engelse vak-
verenigingen, gedraagt zich na de val ongeveer als het
wijfje van Klompertje: „Het speet haar niet van de
eiertjes, maar wel van de 'mooie doek'”. Devaluatie acht
zij niet verkeerd om de handeling op zichzelf, maar omdat
daardoor in de reeds gesleten sluier van eenstemmigheid
over de loonpolitiek meer scheuren zullen komen.

Intussen heeft de Britse Regering zich tot het Parle-
ment gewend, met het verzoek te verklaren, dat zij geen
misstap heeft begaan. Het ziet er naar uit, dat zij zal
worden opgevangen; waarbij de vraag blijft, of dit plicht-
matig dan wel met enig handgeklap voor de geleverde
prestatie zal geschieden.

Hoe voelen de overigen zich? De Fransen hebben een
glissando uitgevoerd, maar terughoudend en met enig
vermaan: „I've had plenty of practice” the Knight said
very gravely, „plenty of practice”. Die ervaring heeft
er toe geleid, dat men een waarschuwend geluid vooraf
waardeert.

En verder is de toestand merkwaardig gelijk aan die,
beschreven door Hildebrands schipper, in de onderaardse
schietblaasbalg: „Je ziet niks niemendal als Egyptische
duisternis”. Waarin geofende ogen thans turen naar
exportelasticiteiten en de reële ondergrond.

Dat hebben de Zwitsers ook gedaan: zij schijnen het
toch stille gedeelte van het toeristenjaar te gaan gebruiken,
om te zien, hoe het hun — en wellicht ook degenen die de
stap gewaagd hebben — vergaat. Aan het nadenken is
men ook nog in Argentinië. Doch daar waarschijnlijk alleen
over het devaluatiepercentage. De gouden standaard
is inmiddels reeds verwisseld voor de nationale rijkdom
als reële basis voor de muntcirculatie.

Eén land, dat gaarne dezelfde laagte als de verst gede-
valueerden zou willen bereiken, blijkt aan, niet geheel
onverwachte, parachutes te hangen. West-Duitsland heeft
zich een devaluatie voorgesteld, die de Hoge Commis-
sarissen tot hun eerste, tegelijk fundamentele, beraad
heeft gevoerd; zij staan ineens voor de vraag, of in Duits-
land de indruk kan worden gewekt, dat de bestuurders
er slechts zijn om met het remijzer te werken.

Remmen, term met een dubbele-betekenis. Het kan
reddend werken, het kan vooruitgang blokkeren. In beide
gevallen moet men de situatie nauwkeurig kennen. Dit
is niet het geval ten aanzien van het bereikte op de Ronde
Tafel Conferentie. Dat er remmingen geweest zijn, staat
wel vast; dat zij de voortgang nog niet blijvend hebben
gestuit, eveneens. Evenzeer hoe omzichtig het tasten
blijft naar een gezamenlijke weg.

Op het hoogste niveau blijft dit ook het geval; opnieuw
zijn in Lake Success voorstellen tot herverzekering van de
wereldvrede gedaan. Het vele vallen en opstaan heeft
de burger een zekere bedaardheid gegeven; slechts het
bestaan van een atoombom meer of minder breekt enig-
zins door deze immunisatie.

EERSTE NEDERLANDSCHE

Verzekering Mij. op het Leven en tegen Invaliditeit N.V.
Gevestigd te 's-Gravenhage

ADMINISTRATIEKANTOOR DORDRECHT - BELLEVUESTRAAT 2, TELEFOON 5340

Personeels-Pensioenverzekering
verschafft directe fiscale besparing — afschrijving van toekomstige lasten — blijvende sociale voldoening
Vraagt U eens welgedocumenteerd advies aan ons
BUREAU VOOR COLLECTIEVE CONTRACTEN

C. MASTENBROEK

Ben. Molendijk 14 - Goudswaard

- **BEDRIJFSADMINISTRATIE**
- **BOEKHOUDINGEN.**
- **BELASTINGZAKEN**

HAV BANK - SCHIEDAM
PERSONEEL-VERZEKERING

Nederlandsch Indische Handelsbank, N.V.

Amsterdam — Rotterdam — 's-Gravenhage

Alle Bank- en Effectenzaken

R. Mees & Zoonen

Anno 1720

Bankiers & Assurantie-Makelaars

Rotterdam

's-Gravenhage, Delft, Schiedam, Vlaardingen
Amsterdam (alleen Assurantie)

**BELASTINGCONSULTATIE-
BUREAU**

A. L. F. Leverington

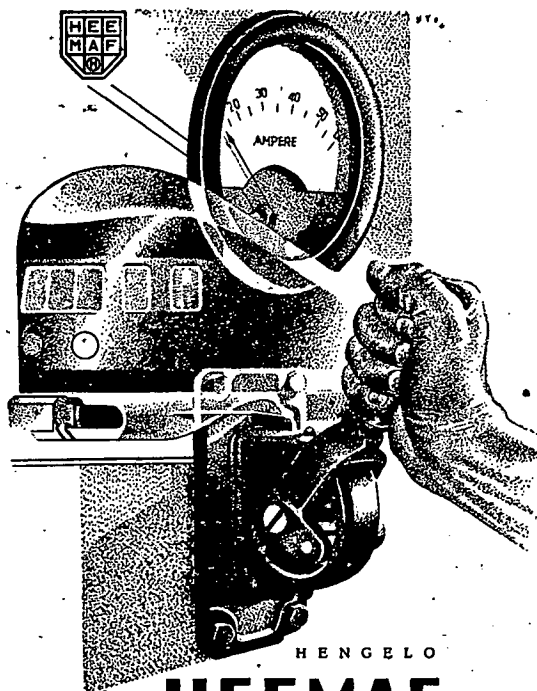
Alle belastingzaken

Medewerkers:

E. J. de Boer, Oud-Insp. d. Bel.
D. Sweepe, Oud-Ontv. der Bel.
N. A. Schol, Candidaat-Notaris.
Mr Dr Steinmetz, Bel. Jurist.

Adviseur voor Accountancy:
W. A. Breuning, Lid Nederl.
Broederschap v. Accountants.
1e Helmersstraat 95 — A'dam
Telefoon 85508.

Koninklijke
Nederlandsche
Boekdrukkerij
H. A. M. Roelants
Schiedam

HENGELO
HEEMAF

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK.

G. A. Kessler, *De reële druk van de buitenlandse schuld van Indonesië.*

Door prijsstijgingen op de wereldmarkt en door devaluaties vertegenwoordigen de door Indonesië van Nederland ontvangen leningen en credieten ter waarde van in totaal f 2.090 mln, uitgedrukt in guldens van 1938, thans nog slechts een waarde van f 855 mln, eveneens in guldens van 1938. Dit betekent, dat in feite reeds 59 pCt van de oorspronkelijke schuldverplichting van Indonesië jegens Nederland is verdwenen.

Prof. Dr P. J. A. Adriani, *De voorgenomen belastingherziening in België en Nederland vergeleken met die in Frankrijk.*

Teneinde inzicht te krijgen in de onderlinge verschillen van de drie belastingstelsels wordt nagegaan, of de belastingheffing geheel of in hoofdzaak is gericht op de persoon van de belastingplichtige of dat zij is gericht op de opbrengsten, ontstaan in het belastingheffende land. De nieuwe Franse wet doet het belastingstelsel dicht tot dat van Nederland-naderen, ook zoals het na de Belastingherziening 1949 zal gelden, waarbij de inkomstenbelasting is gericht op de persoon. In België ligt het zwaartepunt van de belasting, volgens het nieuwe ontwerp, niet bij de persoon, doch bij de in België ontstane opbrengst.

Dr W. H. C. Schukking, *Effectenzuivering in West-Duitsland.*

Door de oorlog en de splitsing van Duitsland is het Duitse effectenbezit in wanorde. Menig bezitter heeft geen tastbaar bewijs van eigendom. De „Wertpapierbereinigungsgesetz“, die 1 October a.s. in werking treedt, wil hierin voorzien. Aangezien deze wet ook voor buitenlandse eigenaren geldt, verdient het mogelijk aanbeveling, gelijktijdig met de Duitse effectenzuivering, in ons land een regeling te treffen, met behulp waarvan kan worden aangetoond, dat effecten uit oud Nederlands bezit afkomstig zijn. Verder is het raadzaam de handel in Duitse fondsen in Amsterdam weder open te stellen.

Mr D. J. Hulshoff Pol, *Het inflatieverschijnsel in het Verre Oosten.*

De inflatie in het Verre Oosten heeft, door verschillende omstandigheden, een ernstig karakter aangenomen. In het bijzonder wordt gewezen op de invloed, welke van het tekort aan rijst — waarvan de prijs in hoofdzaak de kosten van levensonderhoud bepaalt — uitgaat op het algemene prijs- en loonniveau. Doordat de kosten van levensonderhoud veel sterker zijn gestegen dan de prijzen van de exportproducten, zijn reeds enkele cultures en andere bedrijven in moeilijkheden gekomen. Herstel van orde en rust, sluitende begrotingen en sterkere devaluaties dan in West-Europa zullen noodzakelijk zijn om het evenwicht te herstellen.

C. A. A. van Luttermelt, *„Ten dienste van de consument“.*

Op het Congres van de Internationale Kamer van Koophandel werd veel aandacht besteed aan het distributievraagstuk. Te veel bemoeit de Overheid zich nog, volgens de Kamer, met de distributie, waarvan een goede organisatie van zo grote betekenis is voor de consument. Op grond van een proefonderzoek kwam de Kamer tot de conclusie, dat de stelling, dat de distributiekosten te hoog zijn, bij de huidige stand van kennis niet voldoende is gefundeerd.

SOMMAIRE.

G. A. Kessler, *L'importance réelle de la dette extérieure en Indonésie.*

A la suite du renchérissement des prix sur le marché mondial et par suite des dévaluations, 59 p.c. de la dette primitive de l'Indonésie envers les Pays-Bas a disparue.

Prof. Dr P. J. A. Adriani, *La revision des impôts en Belgique et aux Pays-Bas comparée au régime appliqué en France.*

La nouvelle loi française relative au régime des impôts se rapproche fortement du système néerlandais, et il en sera de même lorsque les modifications seront introduites par la revision 1949, qui vise à grever la personne de l'impôt sur le revenu. En Belgique, d'après le nouveau projet, le point cardinal du régime fiscal n'est, non point la personne, mais son revenu acquis en Belgique.

Dr W. H. C. Schukking, *L'assainissement du marché des titres en Allemagne occidentale.*

Une loi par laquelle on veut régler et assainir le marché des titres allemands sera mise en vigueur à partir du 1er octobre. Les étrangers, également, doivent prouver leur droit à la propriété des titres allemands, de sorte que des mesures nécessaires doivent être prises.

Mr D. J. Hulshoff Pol, *L'inflation en Extrême Orient.*

Eu égard au caractère grave de l'inflation en Extrême Orient il est indispensable que la dévaluation des monnaies y soit plus forte qu'en Europe occidentale. Le retour à l'ordre, à la sécurité et à l'équilibre des budgets sont d'autres nécessités.

C. A. A. van Luttermelt, *„Au service du consommateur“.*

A la suite d'une enquête, la Chambre Internationale de Commerce a conclu, à la lumière des données actuelles, que les frais de distribution ne sont pas trop élevés.

SUMMARIES.

G. A. Kessler, *The actual burden of Indonesia's foreign debt.*

As a result of increased prices on world markets and devaluations 59 per cent. of the original debt commitments of Indonesia towards the Netherlands is already gone.

Prof. Dr P. J. A. Adriani, *The contemplated tax-revision in Belgium and the Netherlands compared with that in France.*

The new French law brings the system of taxation close to that of the Netherlands, also after application of the 1949 tax-revision, whereby the income-tax will be brought to bear on individuals. In Belgium, according to the new scheme, the gravity of taxation is not centred on individuals but on revenue originating in the country.

Dr W. H. C. Schukking, *Purge of stocks and shares in Western Germany.*

A law regulating the disorderly position of stocks and shares held by Germans will become operative on October 1st. It will also apply to foreign holders of German securities.

Mr D. J. Hulshoff Pol, *The phenomenon of inflation in the Far East.*

In view of the seriousness of the inflation in the Far East restoration of peace, balancing budgets and a greater extent of devaluation than in Western Europe are necessary.

C. A. A. van Luttermelt, *„At the service of the consumer“.*

From a trial-investigation the International Chamber of Commerce concluded that the cost of distribution is not too high.

DE REËLE DRUK VAN DE BUITENLANDSE SCHULD VAN INDONESIAË.

De totale schuldenlast van Indonesië is sedert 1938 nominaal gestegen van ca f 1.300 mln tot meer dan f 6 mrd per September 1949. In tegenstelling tot de situatie van voor de oorlog, toen nagenoeg de gehele schuld bestond uit schuldverplichtingen tegenover het buitenland, i.c. Nederland (ter vereenvoudiging wordt aangenomen, dat de Indische staatsleningen zich zowel vroeger als thans geheel in handen van deviezeningezetenen van Nederland bevinden), zijn in de huidige schuldpositie van Indonesië tot zeer belangrijke bedragen binnenlandse schuldverplichtingen begrepen. Ruwweg kan worden gesteld, dat de binnenlandse schuld momenteel f 2.700 mln belooft, terwijl de schuld tegenover het buitenland meer dan f 3.300 mln bedraagt.

Van deviezenoogpunt uit bezien bestaat tussen de binnenlandse schuld en de buitenlandse schuld uiteraard een groot verschil. Hoewel de binnenlandse schuld, indien zij te hoog zou oplopen, ernstige problemen kan doen ontstaan, kan de nakoming van de binnenlandse schulden dienst door de Staat toch in wezen worden gezien als een kwestie van overheveling van nationaal inkomen binnen het land zelf. De buitenlandse schuldendienst daarentegen stelt het land voor de noodzaak een gedeelte van het nationale inkomen aan het buitenland af te staan. Wanneer men de vraag stelt, of de huidige schuldenlast van Indonesië voor het land als bijzonder zwaar dient te worden aangemerkt en in welke verhouding deze schuldenlast staat tot die van voor de oorlog, dan dient dan ook in de eerste plaats te worden gezien naar de schuldverplichtingen van Indonesië tegenover het buitenland.

Het is duidelijk, dat men voor de beoordeling van de buitenlandse schuldenlast van Indonesië niet eenvoudigweg kan volstaan met te constateren, dat deze schuld sedert 1938 is toegenomen van ca f 1.300 mln tot meer dan f 3.300 mln per September 1949. Deze nominale cijfers kunnen immers niets zeggen aangaande de druk, welke de buitenlandse schuldendienst op de Indonesische economie legt.

De nakoming van de schuldendienst tegenover het buitenland kan voor een land als Indonesië slechts geschieden uit de deviezenprovenuen van de export. Naast de nominale omvang van de schulden dient derhalve voor de beoordeling van de druk, welke deze op de Indonesische economie leggen, tevens in aanmerking te worden genomen het algemene prijspeil van de Indonesische producten op de buitenlandse afzetmarkten enerzijds, en de internationale koerswaarde van de valuta, waarin de buitenlandse schulden zijn uitgedrukt, anderzijds.

Als maatstaf voor het prijsniveau van de Indonesische producten op de buitenlandse afzetmarkten zal hier worden uitgegaan van het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten, dat momenteel ten opzichte van 1938 ca 168 bedraagt. Hiertegen zou kunnen worden aangevoerd, dat een belangrijk Indonesisch exportproduct als rubber momenteel in de Verenigde Staten slechts prijzen maakt, welke niet meer dan 10 pCt boven het niveau van 1938 liggen. Mede in aanmerking nemende, dat anderzijds de meeste overige Indonesische exportproducten momenteel in het buitenland kunnen worden afgezet tegen prijzen, welke in dollars uitgedrukt, belangrijk meer zijn gestegen dan de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten (de prijsindex voor tin bedraagt ongeveer 240 en die voor copra ca 380); wordt gemeend, dat als algemeen gemiddelde de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten in deze toch een bruikbaar uitgangspunt vormen.

Wat betreft de internationale koerswaarde van de valuta, waarin de buitenlandse schuldverplichtingen van Indonesië zijn uitgedrukt, dient om te beginnen te worden geconstateerd, dat deze schuldverplichtingen voor het

overgrote gedeelte in Nederlandse guldens luiden. Naast de „oude” schuld van Indonesië jegens Nederland ad ca f 1.300 mln, heeft de Nederlandse Regering sedert de capitulatie van Japan nog eens minstens f 1.700 mln ter beschikking van Indonesië gesteld, zodat het totaal van de schuldverplichtingen van Indonesië tegenover Nederland thans minstens f 3 mrd bedraagt. De overige buitenlandse schulden van Indonesië representeren grotendeels schuldverplichtingen tegenover de Verenigde Staten, luidende in U.S.-dollars (het gaat hier om een bedrag van in totaal circa \$ 120 mln).

Uitgaande van een depreciatie van de Nederlandse gulden ten opzichte van de dollar in de jaren 1938 tot en met 1940 van ca 3 pCt, gevolgd door een officiële waardeverlaging in April 1945 van 29 pCt, waarna dan dezer dagen opnieuw is gevolgd een devaluatie van ongeveer 30½ pCt, waardoor de huidige dollarkoers in Nederland thans f 3,80 bedraagt, tegen f 1,82 in 1938, kan nu op eenvoudige wijze worden berekend in welke verhouding de huidige buitenlandse schuldenlast van Indonesië staat tot die in 1938.

Een schuldenlast van f 3 mrd Nederlands courant representeert bij de huidige dollarkoers van f 3,80 een dollarwaarde van 790 mln. Telt men hierbij de \$ 120 mln aan overige schuld van Indonesië tegenover het buitenland, dan resulteert als dollarwaarde voor de huidige buitenlandse schuld van Indonesië een bedrag van \$ 910 mln, hetgeen, in aanmerking genomen de stijging van de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten met 68 pCt, uitwerkt op \$ 540 mln, in dollars van 1938. Hiertegenover moet dan worden gesteld, de buitenlandse schuldenlast van Indonesië in 1938 ad f 1.300 mln Nederlands courant, hetgeen uitwerkt, bij een dollarkoers van f 1,82, op \$ 715 mln, in dollars van 1938. Uit deze berekening blijkt, dat de druk van de huidige schuldenlast van Indonesië op de Indonesische economie — in weerwil van de nominaal zeer veel hogere cijfers dan die in 1938 — slechts ongeveer 76 pCt bedraagt van de druk, welke de buitenlandse schuldverplichtingen in 1938 voor de Indonesische economie betekenden.

Het is duidelijk, dat dit wellicht verrassende resultaat, behalve in de algemene stijging van de in dollars uitgedrukte wereldmarktprijzen, niet in de laatste plaats zijn verklaring vindt in de achtereenvolgens doorgevoerde devaluaties van de Nederlandse gulden, welke voor Indonesië, als gevolg van het feit, dat het merendeel van de buitenlandse schuldverplichtingen van Indonesië in Nederlands courant is uitgedrukt, in feite neerkwamen op een gedeeltelijke kwijtschelding van de schuldverplichtingen tegenover Nederland.

Hieronder zal worden getracht de uit de hierboven bedoelde prijsstijging en devaluaties voortgevloeide reële verlichting van de schuldenlast van Indonesië tegenover Nederland nader in cijfers uit te werken.

Hierbij zal een onderscheid worden gemaakt tussen het effect van genoemde factoren op de „oude” schuld van Indonesië jegens Nederland ad f 1.300 mln enerzijds en de invloed van een en ander op de na de oorlog aan Indonesië verstrekte nieuwe credieten ad meer dan f 1.700 mln anderzijds.

Wat de reële druk uit hoofde van de vooroorlogse schuld ad f 1.300 mln betreft, deze onderging, in de periode 1938/April 1945 in de eerste plaats een verlaging als gevolg van de algemene stijging van de in dollars uitgedrukte wereldmarktprijzen, welke stijging, uitgaande wederom van de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten, kan worden gesteld op 28 pCt. De hieruit resulterende schuldverlichting, uitgedrukt in guldens van 1938, werkt uit op ca f 280 mln. Vervolgens dient in aanmerking te worden genomen de devaluatie van April 1945, als gevolg waarvan de dollarwaarde van de gulden op 69 pCt werd gebracht van die van 1938 (ter vereenvoudiging is hierbij dus tevens inbegrepen de geringe depreciatie van

de gulden in de jaren 1938/1940 ad 3 pCt. De verlichting, welke de reële schuldenlast als gevolg van deze waardeverlaging van de gulden onderging, werkt uit op ca f 320 mln (gulden van 1938). Vervolgens de periode April 1945/September 1949 in ogeschouwde periode, valt wederom in de eerste plaats te denken aan de gevolgen van de verdere stijging van de in dollars uitgedrukte wereldmarktprijzen, welke, op basis van de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten, kan worden gesteld op 31 pCt. De verlichting van de reële druk van de vooroorlogse schuld van Indonesië, welke hieruit voortvloeide, werkt uit op ca f 170 mln, uitgedrukt in gulden van 1938. Tenslotte moet rekening worden gehouden met de zojuist voltrokken devaluatie van de Nederlandse gulden met 30½ pCt, welke andermaal heeft geleid tot een aanzienlijke verlichting van de reële schuldenlast en wel met een bedrag van ca f 160 mln (gulden van 1938). In totaal heeft derhalve, wat betreft de vooroorlogse schuld van Indonesië jegens Nederland, een „kwijschelding” plaatsgevonden tot een bedrag van ongeveer f 930 mln, uitgedrukt in gulden van 1938, zodat nog slechts overblijft een in vooroorlogse gulden uitgedrukte schuld van f 370 mln, hetgeen neerkomt op een vermindering met 71½ pCt.

Het zojuist genoemde bedrag van f 370 mln, in gulden van 1938, kan natuurlijk ook rechtstreeks worden afgeleid uit het nominale cijfer van de „oude” schuld van f 1.300 mln, door hierop toe te passen de prijsstijgingsindex van de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten t.o.v. 1938 van 68 pCt en voorts rekening te houden met de waardevermindering van de gulden t.o.v. de dollar sinds 1938 met ruim 52 pCt, zoals deze tot uitdrukking komt in de stijging van de dollarkoers van f 1,82 tot f 3,80.

- Wat de door Nederland na de oorlog aan Indonesië in de periode Augustus 1945 tot September 1949 verstrekte credieten ten belope van nominaal minstens f 1.700 mln Nederlands courant betreft, kan het volgende worden opgemerkt. Deze credieten werden verstrekt in een periode, gedurende welke de in dollars uitgedrukte wereldmarktprijzen, waarvoor als maatstaf wederom zal worden uitgegaan van de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten, stegen van 128 tot 168, waarbij 1938 = 100. Aannemende, dat de wereldmarktprijzen in deze periode gemiddeld 148 pCt van die in 1938 hebben bedragen en rekening houdende met de in deze periode gegolden hebbende officiële dollarpariteit van de Nederlandse gulden, welke, zoals hierboven reeds werd opgemerkt, 69 pCt beliep van die in 1938, kan de in gulden van 1938 herleide waarde van de door Indonesië opgenomen f 1.700 mln worden gesteld op f 790 mln. Deze credieten ter waarde van f 790 mln (gulden van 1938) vertegenwoordigen thans evenwel een aanzienlijk geringere schuldenlast voor Indonesië, en wel als gevolg van de in genoemde periode opgetreden verdere stijging van de in dollars uitgedrukte wereldmarktprijzen enerzijds, en de kortelings plaatsgevonden hebbende devaluatie van de Nederlandse gulden anderzijds. De prijsstijgingsfactor, welke bij een stijging van het indexcijfer van de kosten van levensonderhoud in de Verenigde Staten van 48 tot 168, kan worden gesteld op 13 pCt, heeft geleid tot een reële schuldverlichting, uitgedrukt in gulden van 1938, van ca f 90 mln. De devaluatiefactor ter grote van 30½ pCt werkt vervolgens uit op ongeveer f 215 mln. In totaal is derhalve de in gulden van 1938 uitgedrukte schuldenlast van Indonesië uit hoofde van door Nederland na de oorlog verstrekte credieten f 305 mln geringer, dan hetgeen in gulden van 1938 uitgedrukt door Indonesië werd genoten, zodat resteert een „nieuwe” schuld ter waarde van (gulden van 1938) f 485 mln, neerkomende op een „kwijschelding” van 38½ pCt.

Het zojuist genoemde bedrag van f 485 mln in gulden van 1938, kan natuurlijk evenzeer rechtstreeks wor-

den afgeleid uit het huidige nominale cijfer van de „nieuwe” schuld van f 1.700 mln, door hierop de hierboven genoemde prijsstijgingsfactor van 68 pCt, alsmede het waardeverminderingpercentages van de gulden t.o.v. de dollar van 52 toe te passen.

^ Bovenstaande cijfers zijn in de hieronder volgende tabel overzichtelijk samengevat.

De schuldverhouding Nederland—Indonesië
(in mln gulden)

	oude schuld	nieuwe schuld	totaal
1. Nominale stand per Sept. 1949	1.300	1.700	3.000
2. Waarde op het moment van dispositie, uitgedrukt in gulden van 1938	1.300	790	2.090
3. Waarde per Sept. 1949, uitgedrukt in gulden van 1938	370	485	855
4. Plaatsgevonden verlichting in gulden van 1938	930	305	1.235
nl. door:			
a. wereldmarktprijsstijging 1938—April 1945	280	—	280
b. devaluatie April 1945	320	—	320
c. wereldmarktprijsstijging April 1945—Sept. 1949	170	90	260
d. devaluatie Sept. 1949	160	215	375
Totaal (in gulden van 1938)	930	305	1.235
d.i. in pCt van 2	(71 pCt)	(38½ pCt)	(59 pCt)

Resumerende kan worden geconstateerd, dat de omstandigheden ertoe hebben geleid, dat de door Indonesië van Nederland ontvangen leningen en credieten ter waarde, uitgedrukt in gulden van 1938, van in totaal f 2.090 mln, thans nog slechts een schuld van Indonesië aan Nederland vertegenwoordigen van, eveneens uitgedrukt in gulden van 1938, f 855 mln, derhalve slechts 41 pCt van de door Indonesië oorspronkelijk genoten waarde.

Amsterdam.

Drs G. A. KESSLER.

DE VOORGENOMEN BELASTING- HERZIEING IN BELGIË EN NEDERLAND VERGELEKEN MET DIE IN FRANKRIJK.

In mijn vorige artikel¹⁾ wees ik op het grote belang van de belastingherzieningen, welke in België en Nederland aanhangig zijn gemaakt. Worden de belastingstelsels nader tot elkaar gebracht, of gaat de ontwikkeling in tegengestelde richting? Zoals ik daar reeds opmerkte, is het gewenst deze ontwikkeling te zien in verband met de jongste ontwikkeling in Frankrijk. Het is uit de aard der zaak niet mogelijk de vele problemen, welke zich hier voordoen, te bespreken. Ik wil alleen trachten de beginselen te benaderen, om dat nader in te gaan op de belasting der vennootschappen, speciaal die onder firma en de naamloze.

Eerst iets over Frankrijk. Evenals in België bestond de inkomstenbelasting uit cédulaire belastingen, geheven van verschillende soorten van opbrengsten. Het verschil was, dat België de inkomsten indeelde in drie groepen: 1. inkomsten van de gebouwde en ongebouwde grondeigen-

¹⁾ Zie: „De belastingstelsels van België, Nederland en Luxemburg” in „E.-S.B.” van 14 September 1949, blz. 728.

dommen, 2. inkomsten van de roerende kapitalen en 3. bedrijfsinkomsten, doch Frankrijk acht *cédules* kende, waarvan er zes geregeld waren in de „Code général des impôts directs”, terwijl de beide andere waren behandeld in de „Code des valeurs mobilières”. Frankrijk en België kwamen daarin overeen, dat naast deze *cédulaire* belastingen een belasting wordt geheven van het gehele inkomen. In België is dat de aanvullende personele belasting, in Frankrijk was het „l'impôt général sur le revenu”. Hieronder zal blijken, dat het zwaartepunt ligt, resp. lag, bij de *cédulaire* belastingen.

Er is een belangrijk verschil met Nederland, waar de verschillende *opbrengsten* niet afzonderlijk worden belast en de gehele belasting van het inkomen is samengebracht in één belasting, geheven van het gehele inkomen.

Het Franse decreet van 9 December 1948, nr 48-1986, gewijzigd bij wetten van 31 Juli 1949, (Loi nr 49-1033 en nr 49-1035) heeft met ingang van 1 Januari 1949 de zes *cédules*, die waren opgenomen in de „Code général des impôts directs”, de twee opgenomen in Titel III van de „Code des valeurs mobilières” en de „impôt général sur le revenu” afgeschaft. Afgeschaft werden — kort gezegd — de belastingen, geheven van de bedrijfswinst, van de agrarische winst, van tractementen en pensioenen, van inkomsten uit niet-commerciële beroepen, de grondbelasting, gebouwd en ongebouwd en de belastingen op de „valeurs mobilières” en op de „créances, dépôts et cautionnements”.

De Franse belastingbetaler moet zich echter niet te zeer verheugen, want tegelijkertijd werden ingesteld: „un impôt sur le revenu des personnes physiques” en „un impôt sur les bénéfices ou revenus des sociétés et autres personnes morales”.

Dit is een belangrijke stap in de richting van het Nederlandse stelsel, waar immers eveneens naast de natuurlijke persoon, die voor zijn gehele inkomen wordt belast, de naamloze vennootschap enz. wordt belast voor de gehele winst. Hieronder zal op enkele punten worden onderzocht hoever de ontwikkeling in Nederlandse richting gaat, doch al dadelijk valt een belangrijk verschilpunt op: de inkomstenbelasting van de natuurlijke personen wordt in Frankrijk gesplitst in: 1. een evenredige belasting van de van ouds bekende opbrengsten en 2. een progressieve *surtaxe* van het gehele inkomen.

Het Belgische ontwerp gaat in dezelfde richting en kent evenals de bestaande wet: 1. *cédulaire* belastingen, evenals vroeger van de opbrengst van onroerend goed, de *mobilien*-belasting en de bedrijfsbelasting en 2. een aanvullende personele belasting, geheven van het gehele inkomen. Het dadelijk naar voren komend verschil met Frankrijk is, dat de *cédulaire* belastingen niet zijn beperkt tot de opbrengsten van natuurlijke personen, zodat de belasting der N.V. in het systeem der *cédulaire* belastingen is opgenomen. Een afzonderlijke belasting van de N.V., zoals in Frankrijk en Nederland, bestaat niet.

Het komt mij voor, dat, om een inzicht te krijgen in de werking van het Franse en Belgische stelsel, de onderlinge verschillen en de verschillen met het Nederlandse stelsel, in de eerste plaats twee vragen moeten worden beantwoord: 1. waar ligt het zwaartepunt der belasting, bij de *cédulaire* belastingen, of bij de belasting van het gehele inkomen? en 2. welke opbrengsten worden in de *cédulaire* belastingen belast, die welke vloeien naar het land waar de belastingplichtige woont of die welke ontstaan in het belastingheffende land?

Men kan de beide vragen ook samenvatten: is de belastingheffing geheel of in hoofdzaak gericht op de *persoon* van de belastingplichtige, zodat belast wordt de koopkracht die — waar ook ontstaan — naar hem toevloeit? Is dus de splitsing tussen *cédulaire* en algemene inkomstenbelasting enkel een kwestie van tarieven, of heeft die split-

sing een diepere zin? Licht daarin opgesloten, dat de belasting ten dele wordt geheven van de koopkracht, die binnen de grenzen van het belastingheffende land ontstaat, moet men hier dus zien, om het algemeen te zeggen, een belasting op de resultaten der productie in het belastingheffende land, onverschillig of de daar ontstane koopkracht vloeit naar iemand, die in dat land woont, onverschillig ook of die rechthebbende een natuurlijke persoon of bijv. een vennootschap is?

Eerst dus moeten de tarieven worden bezien.

Frankrijk. Van bijzonder belang is de bepaling (art. 65), dat alle opbrengsten worden getotaliseerd en met één tarief worden belast, met uitzondering van de „valeurs mobilières”, voor zover deswege reeds proportionele belasting is ingehouden. Daarmede verdwijnt de differentiatie in de tarieven der verschillende *cédules*, waardoor bijv. vermogensinkomsten zwaarder werden belast dan arbeidsinkomsten. Op die differentiatie werd steeds gewezen ter verklaring van het verschijnsel, dat, anders dan bij ons, een vermogensbelasting kon worden gemist.

Het tarief bedraagt 18 pCt. Toch zijn er afwijkingen in het tarief. Als de berekening niet boven frs 10.800 komt, wordt de belasting niet geheven. Tot frs 43.200 is er een vermindering met $\frac{1}{3}$ van het verschil tussen de berekende belasting en frs 10.800. Voor tractementen en pensioenen e.d. beneden de frs 200.000 geldt slechts het halve tarief. Hierbij moet nog worden opgemerkt, dat tot nader te bepalen datum de tractementen enz. niet in de proportionele belasting worden belast, doch dit raakt het systeem niet.

De progressieve *surtaxe*, geheven van het gehele inkomen, loopt van 10 pCt tot 60 pCt (boven de frs 3 mln).

België. Het Belgische ontwerp is anders. Daar is wel differentiatie in de tarieven, niet alleen in de drie groepen van opbrengsten, doch ook binnen sommige groepen.

De grondbelasting is 8 pCt, met reductie voor grote gezinnen en oorlogsinvaliden.

De *mobilien*belasting is als regel 18 pCt, doch er zijn zeer veel reducties.

De bedrijfsbelasting heeft volgens het ontwerp een progressief tarief, oplopend van frs 60 tot frs 27.000 over een opbrengst van frs 150.000. Het meerdere wordt belast met 25 pCt. Ook hier zijn vele schakeringen. Reductie wegens gezinslasten komt ook hier voor.

De aanvullende personele belasting is progressief. Volgens het ontwerp loopt deze van $\frac{1}{2}$ pCt tot 20 pCt (voor inkomens boven frs 1 mln).

De tweede algemene vraag is: welke is het object der verschillende onderdelen der inkomstenbelasting in territoriaal opzicht? Wederom is een vergelijking tussen de nieuwe Franse wet en het Belgisch ontwerp van belang. Echter valt in dit opzicht wel zeer de aandacht op de Belgische regeling. In het ontwerp toch wordt dadelijk in art. 2 het beginsel op de voorgrond gesteld. Behoudens de nodige afwijkingen worden belast de inkomsten uit onroerend en roerend vermogen en de bedrijfsinkomsten „produits ou recueillis en Belgique”, ook al woont de rechthebbende niet daar. Verder worden belast dezelfde inkomsten, toekomstende aan personen woonachtig in België, „produits ou recueillis à l'étranger”. Als men nu bedenkt, dat de aanvullende personele belasting alleen wordt geheven van natuurlijke personen, die in België wonen, of althans met dat land op de in de wet omschreven wijze verbonden zijn, dan wordt het systeem reeds duidelijk. Immers, in de *cédulaire* belastingen worden belast alle opbrengsten, welke ontstaan in België, onverschillig of ze worden genoten door personen of door lichamen, onverschillig ook, of ze in België blijven of toekomen aan een buitenlander. Daarnaast staat dan de progressieve belasting van het gehele inkomen, toekomstend aan in België wonende natuurlijke personen.

Hierbij moet nog in acht worden genomen, dat de hier-

boven genoemde differentiatie der tarieven soms medebrengt een verlaagd tarief voor Belgische inkomsten, toekomend aan een buitenlander en voor buitenlandse inkomsten toekomend aan een inwoner van België. Ik wijs bijv. op de mobilienbelasting welke wordt teruggebracht op 8 pCt door een buitenlander; op de bedrijfsbelasting, die wordt verminderd tot op een vierde voor winsten, gerealiseerd en belast in het buitenland.

Ik heb getracht zo beknopt mogelijk een overzicht te geven van het systeem. De techniek, speciaal de inhouding aan de bron, heb ik buiten beschouwing gelaten. Toch doet deze techniek afwijkingen ontstaan van het systeem, daar de inhouding aan de bron, waarbij dus de debiteur van de opbrengst de belasting aftrekt en aan de fiscus afdraagt, geheel territoriaal werkt.

Dat spreekt sterk in Frankrijk, waar het territorialiteitsbeginsel ten aanzien van de proportionele belastingen wordt toegepast voor zover de heffingen aan de bron plaatsvinden. De heffing aan de bron wordt in Frankrijk toegepast op tractementen, pensioenen, lijfrenten, dividenden, e.d., rente van obligaties, premieloten enz. Van belang is de bepaling, die heffing aan de bron voorschrijft ook voor door een buitenlander in Frankrijk verkregen opbrengst van een „profession non commerciale”. Daarnaast moet nog worden opgemerkt, dat de natuurlijke personen voor de „bénéfices industriels et commerciaux” in Frankrijk met de proportionele belasting worden belast voor de „entreprises exploitées en France”.

Na dit overzicht is het mogelijk na te gaan, of en in hoeverre de ontwikkeling in Frankrijk, België en Nederland in dezelfde richting gaat. De vennootschappen laat ik daarbij voorlopig buiten beschouwing.

De nieuwe Franse wet is dicht naderd tot het stelsel, dat in Nederland geldt en dat ook na de Belastingherziening 1949 zal blijven gelden. De inkomstenbelasting wordt gericht op *de persoon* en wel de natuurlijke persoon. In beide landen bestaat naast de belasting van het *gehele* inkomen van de natuurlijke personen, een belasting van „het inkomen” van lichamen. De splitsing in Frankrijk in een evenredige en een progressieve belasting heeft geen principiële betekenis. Trouwens, ook Nederland kent die in de dividendbelasting. Toch is er verschil: de dividendbelasting is (in de meeste gevallen) voorheffing van de inkomstenbelasting, zodat deze daar in mindering wordt gebracht; in Frankrijk staan de evenredige en de progressieve belastingen naast elkaar; ze vormen samen *de* inkomstenbelasting. Een tweede verschil vormt de grondbelasting, die in Nederland los van de inkomstenbelasting staat, in Frankrijk een onderdeel vormt van het gedeelte der inkomstenbelasting, waarvoor een evenredig tarief geldt. Tenslotte valt het op, dat de heffing aan de bron in Frankrijk veel verder gaat dan bij ons, wat in territoriaal opzicht belangrijke gevolgen heeft. Nederland belast door buitenlanders in Nederland verworven inkomsten alleen aan de bron, indien ze vallen onder de loon- of dividendbelasting en kent daarnaast de belastingplicht van buitenlanders wegens in Nederland ontstane inkomsten uit bedrijf, beroep enz., onroerend goed, hypothecaire vorderingen, winstaandelen, pensioenen enz. (art. 39 besluit inkomstenbelasting). Nederland past daarop het progressief tarief toe (behalve bij de dividendbelasting), Frankrijk het evenredige.

Het Belgische stelsel is anders. Het zwaartepunt der belasting ligt niet bij *de persoon*, doch bij de in België ontstane *opbrengst*. Zo is het thans en zo zal het blijven, volgens het ontwerp. Hier ligt het grote verschil met Nederland. Men vergelijkte slechts de percentages van de Belgische *aanvallende* personele belasting met de Nederlandse tarieven. De uit het buitenland naar België vloeïende inkomsten worden ook in België belast met de evenredige belasting, doch veelal met een laag tarief. Nederland past

op buitenlandse inkomsten het progressieve tarief toe, doch geeft reductie wegens dubbele belasting en wel op deze wijze, dat de hoogste percentages van de progressie blijven gehandhaafd. Inkomsten in België, verworven door een buitenlander, worden in België op de gewone wijze belast met de evenredige belasting; in Nederland staat die naast de inkomstenbelasting. De vennootschappen lopen in België in het systeem mede; Nederland kent de vennootschapsbelasting. De differentiatie der tarieven maakt in België een vermogensbelasting overbodig; Nederland kan die niet missen naast de, het inkomen als eenheid treffende, inkomstenbelasting.

Dit zeer beknopte en tot de beginselen beperkte overzicht doet enige vragen rijzen en wel:

1. is het, gezien de economische positie van Nederland, gewenst het zwaartepunt der belastingheffing te leggen bij *de persoon*, dus op de inkomsten, die naar Nederland vloeien? Dat is het stelsel, bij voorkeur toegepast door crediteurlanden;
2. een inkomstenbelasting, in hoofdzaak gericht op de inkomsten, die binnen het land ontstaan, opent gelegenheid om de heffing aan de bron op ruimer schaal toe te passen. Zou dat gewenst zijn?
3. is het gewenst inkomsten van buitenlanders te belasten met een progressief tarief?

De belasting der vennootschappen geeft ook tot enige vragen aanleiding. Deze vragen zullen in een volgend nummer worden behandeld.

Amsterdam.

P. J. A. ADRIANI.

EFFECTENZUIVERING IN WEST-DUISSLAND.

Als een belangrijke maatregel voor het economisch herstel, waaraan thans in West-Duitsland met kracht wordt gewerkt, kan de voorziening worden beschouwd, welke binnenkort ten aanzien van het Duitse effectenbezit zal worden getroffen. In de verhouding van de eigenaar tot zijn effecten is nl. in Duitsland een merkwaardige chaos ontstaan. Niet alleen hebben vele personen bij oorlogshandelingen hun effecten verloren of deze bij evacuatie moeten achterlaten, doch, tengevolge van de verdeling van Duitsland in twee economische gebieden, kwam men bovendien voor de situatie te staan, dat de inwoner van het ene gebied de beschikking over zijn in het andere gebied liggende, effecten niet meer kon uitoefenen.

Een Westduits affidavit.

De oplossing van een probleem als hierboven vermeld, waarbij met talloze technische factoren rekening moest worden gehouden, eiste een omvangrijke voorbereiding. Hierop kon uiteraard de effectenbezitter niet wachten. Zo heeft men al spoedig de effecten-capitulatie van 1945 onderzocht, in hoeverre de effectenhandel in West-Duitsland kon worden hervat. Hierbij trad aan de dag, dat ruim 80 pCt van het totale Duitse effectenbezit te Berlijn in het „Girosammeldepot” was geconcentreerd, of aldaar in de centrale „Streifbanddepots” der banken werd bewaard. In de West-zone was dus slechts een klein gedeelte van het totale effectenbezit bij de banken of bij de eigenaren zelve aanwezig. Het was van belang, dat tenminste in dit deel zo spoedig mogelijk kon worden gehandeld. Hierbij moest er voor worden gewaakt, dat deze fondsen, welke reeds oorspronkelijk in de West-zone aanwezig waren, niet werden vermengd met elders verloren of ontvreemde stukken. Hiertoe werd voorgeschreven, dat een officiële handel in deze

tastbaar (greifbar) aanwezige stukken slechts mocht plaatsvinden, indien zij van een affidavit, een zgn. „Lieferbarkeitsbescheinigung”, waren voorzien. Dit affidavit mocht een bankinstelling slechts afgeven, nadat zij had vastgesteld, dat het stuk, hetzij sedert 1 Januari 1945 bij een Westduitse bank in depôt had gelegen, hetzij sedert genoemde datum onafgebroken aan dezelfde persoon had toebehoord of in beurs- of bankverkeer van een dergelijke eigenaar was verkregen.

De vindingrijke effectenhandel.

Met bovenstaand resultaat was men niet tevreden. Ook het veel grotere aantal bezitters van „Girosammeldepot”-waarden en „Streifbanddepot” (Berlijn)-waarden moest zo veel mogelijk worden geholpen. Zo ontstond in het officieuze bank- en beursverkeer een speciale vorm van effectenhandel in practisch alle waarden, berustende in bovengenoemde depôts, zij het met één belangrijke restrictie, nl., dat bedoelde waarden door de eerste verkoper destijds door bemiddeling van een Westduitse bankinstelling moesten zijn verkregen. Bij deze officieuze handel heeft zich de usance gevestigd, dat de koper bij aankoop afstand doet van ieder regres, dat hij tegen de verkoper wegens onvoldoende nakoming der leveringsverplichtingen zou kunnen uitoefenen. De levering heeft plaats door eenvoudige overschrijving in de depôtboekhouding van de banken. De koper wordt daarin op stukkenrekening gecrediteerd voor het gekochte bedrag aan inschrijving van een bepaald fonds in het „Girosammeldepot” resp. voor het gekochte recht op een bepaald fonds uit een „Streifbanddepot” (Berlijn). De zaak om een „goed adres” te verkrijgen is hierbij uiteraard van groot belang.

Bovengenoemde officiële en officieuze handel vinden plaats in effecten, welke zijn uitgegeven zowel door vennootschappen met zetel in de West-zône, als ook door vennootschappen zetelend in de Oost-zône. Daarbij doen „Girosammeldepot”-waarden 20-30 pCt disagio en „Streifbanddepot” (Berlijn)-waarden ca 50 pCt disagio ten opzichte van de officiële koersen. Het grotere disagio voor stukken, behorende tot de „Streifbanddepôts” (Berlijn) vindt zijn grond in het algemeen verspreide gerucht, dat een belangrijk aantal dezer stukken op onregelmatige wijze daaruit zou zijn verdwenen en zijn weg naar het buitenland zou hebben gevonden.

Is met behulp van bovenvermelde praktijkmaatregelen de Duitse effectenhandel weer een goed eind op streek gekomen, verboden bleef nog de handel in:

- a. aandelen en obligaties I.G. Farben,
- b. buitenlandse effecten,
- c. Duitse staatsfondsen, aandelen Rijksbank en obligaties uitgegeven door de spoorwegen en postreijen.

Het verbod van handel in I.G. Farben-waarden hangt samen met de voorgenomen maatregelen tot deconcentratie van dit concern.

De effectenzuivering.

Om de effectenbezitter toch wederom in tastbare vorm een bewijsstuk van zijn recht te verschaffen is het „Wertpapierbereinigungsgesetz” uitgevaardigd, dat op 1 October a.s. in werking treedt¹⁾.

De wet sluit nauw aan bij hetgeen in de voorafgaande jaren door de practijk van de effectenhandel tot stand is gekomen. Zo laat zij de effecten, welke in West-Duitsland tastbaar aanwezig zijn en thans (of alsnog binnen vier maanden) voor een „Lieferbarkeitsbescheinigung” zijn (worden) voorzien, buiten de voorgeschreven erkenningsprocedure.

¹⁾ „Gesetz zur Bereinigung des Wertpapierwesens”; zie „Öffentlicher Anzeiger” van 3 September 1949 Nr 79. Deze wet geldt eigenlijk alleen voor de Bizône; voor de Franse zône en West-Berlijn zijn echter gelijklopende wetten uitgevaardigd. Nu de Bondsregering tot stand is gekomen, zal de ten uitvoerlegging der wetten uit een centraal punt geschieden.

Alle andere gerechtigden tot Duitse effecten dienen echter door middel van bewijsstukken hun recht op die effecten waar te maken, ook indien, zoals bijv. bij houders van Duitse effecten hier te lande, de stukken zelf reeds geruime tijd bij de eigenaar, resp. zijn bankinstelling berusten. Evenals bij onze effectenregistratie heeft men ook in Duitsland in verband met de uitzonderlijke omstandigheden een middenweg gekozen tussen de bescherming van de oorspronkelijke eigenaar en de verkrijger te goeder trouw. Om eerstgenoemde meer dan gewoonlijk te beschermen, wordt aan laatstgenoemde in bepaalde gevallen een aanvullende bewijslast opgelegd.

De Duitse effectenzuivering wordt niet via een centraal apparaat afgewikkeld. De uitgevende instellingen dienen hun uitstaande effecten op te geven aan een bank. Zij zijn daarbij vrij in hun keuze. Deze bank treedt voor dat fonds dan op als „Prüfstelle”, bij welke de aanmeldingen der effectenhouders worden geconcentreerd. Men hoopt op deze wijze het overgrote deel der aanmeldingen, waarbij zich geen complicaties voordoen, binnen twee jaar te controleren en af te werken. Geschat wordt, dat het hier gaat om RM-aandelen tot een bedrag van 17 mrd en RM-obligaties tot een bedrag van 10 mrd, met een totaal van 40 mrd stukken. Hierin zijn de Duitse staatsfondsen en semi-staatsfondsen niet begrepen. Deze blijven buiten de zuiveringsregeling.

Ook op obligaties, luidend in buitenlandse valutas („Auslandbonds”), is hogergenoemde wet niet van toepassing. Hiervoor komt een nadere wettelijke regeling.

Aanmelding, bewijs en erkenning.

Alle effecten, welke niet zijn voorzien of alsnog kunnen worden voorzien van een affidavit, worden direct bij de inwerkingtreding der wet, dus op 1 October a.s., ongeldig. Om zijn rechten te handhaven dient men deze aan te melden. Welke effecten kunnen worden aangemeld, zal van officiële Duitse zijde worden gepubliceerd. Uiteraard komen hiervoor alleen effecten, uitgegeven door vennootschappen met zetel in West-Duitsland, in aanmerking. De aanmelder dient zijn recht te bewijzen met authentieke stukken, bankverklaringen of andere bewijsmiddelen. Aangetoond moet worden, dat hij sedert 1 Januari 1945 eigenaar van het effect is, of dit nadien in beursverkeer of onder algemene titel van een dergelijke eigenaar heeft verkregen. Is dit bewijs geleverd, dan zal zijn recht als „nachgewiesen” worden aangemerkt. Kan hij bijv. ten gevolge van oorlogschade geen voldoende bewijsstukken overleggen, dan kan zijn geval, indien voldoende begin van bewijs aanwezig is, als „glaubhaft” worden aanvaard. In andere gevallen wordt het verzoek tot erkenning afgewezen.

Enkelvoudige aanmeldingen (waarbij dus geen zgn. kortsluiting optreedt) worden getoetst door de reeds bovenvermelde „Prüfstelle”. Ingewikkelde gevallen (bijv. dubbele aanmelding van eenzelfde nummer) en alle aanmeldingen uit het buitenland moeten door „Wertpapierkammern” worden behandeld, welke voor deze speciale gelegenheid bij de Duitse rechtbanken worden gevormd.

Blijken er meer aanmeldingen te zijn binnen gekomen, dan er effecten door de uitgevende instellingen zijn opgegeven, dan worden eerst de rechten van die aanmelders toegewezen, die deze ten volle hebben kunnen bewijzen. Het restant wordt daarna pro rata verdeeld onder de aanmelders, die hun claim slechts „glaubhaft” hebben kunnen maken.

De toewijzing der erkende rechten geschiedt door inschrijving op „Sammelurkunden”, welke bij nieuw opgerichte „Wertpapiersammelbanken” zullen berusten. Desgewenst kunnen voornoemde inschrijvingen later in definitieve stukken worden omgewisseld.

In de wet is nadrukkelijk bepaald, dat de bestemming, te geven aan een eventueel „manco”, nader wettelijk zal worden geregeld.

Effecten in buitenlands bezit.

Buitenlandse houders van tastbaar in West-Duitsland aanwezige effecten worden door de wet op dezelfde voet als ingezetenen van West-Duitsland behandeld. Eerstgenoemden dienen dus, voor zover dit nog niet is geschied, binnen vier maanden beddelde stukken van een „Liefbarkeitsbescheinigung" te laten voorzien en wel ongeacht of de uitgevende instelling in de West- of Oost-zône haar zetel heeft. Hiermede is de geldigheid dezer stukken verzekerd.

Ingewikkelder wordt het, wanneer de Duitse effecten zich in het buitenland bevinden. Volgens de algemene regel zouden deze, aangezien zij niet van een affidavit zijn voorzien, op 1 October 1949 ongeldig worden. Deze krasse maatregel heeft men gelukkig niet willen nemen. In par. 48 der wet is bepaald, dat voor bedoelde stukken, na aanmelding, alsnog een affidavit kan worden verkregen, voor zover wordt aangetoond, dat zij reeds op 1 Januari 1945 in het buitenland waren gedeponeerd. In dit geval moeten de effecten dus wel worden aangemeld. Dit betekent, dat zij ook de volledige toetsings- en erkennings-procedure dienen te doorlopen, waarmede uiteraard geruime tijd kan zijn gemoeid. Een bepaalde gedragslijn is op dit punt echter nog niet vastgesteld. Uitvoeringsvoorschriften kunnen hierover worden verwacht. Inmiddels heeft, naar ons werd medegedeeld, het Comité Duitse Fondsen, dat onlangs door de Vereeniging voor den Effectenhandel ter behartiging van de belangen van Nederlandse houders van Duitse fondsen werd opgericht, deze en andere kwesties, welke zich bij de Westduitse effectenzuivering voordoen, reeds met de Duitse instanties besproken.

Ook de buitenlandse houders van inschrijvingen in het „Girosammeldepot" en van waarden, liggende in een „Streifbanddepot" in de Oost-zône, kunnen hun rechten aanmelden, mits het een fonds betreft, dat werd uitgegeven door een vennootschap met zetel in de West-zône. Bij aanmeldingen als deze, waarbij veelal de nummers der effecten niet bekend zijn, zal de bewijlslevering grote moeilijkheden kunnen medebrengen, aangezien depôttopgaven per 31 December 1944 in vele gevallen niet meer uit Duitsland zijn doorgelopen. Verondersteld mag echter worden, dat ook een depôtuittreksel van de bemiddelende Nederlandse bank of commissionair per genoemde datum als bewijsstuk zal worden aanvaard.

Uit het voorgaande volgt, dat het Nederlandse bezit aan effecten, uitgegeven door vennootschappen met zetel in de Oost-zône, bij de onderhavige effectenzuivering practisch onder tafel valt, waarbij het in dit geval van minder belang is of de stukken hier te lande aanwezig zijn, of dat het „Girosammeldepot"- of „Streifbanddepot" (Berlijn)-waarden betreft. Het merkwaardige is, dat dit in West-Duitsland niet het geval is. De aanwezige stukken zijn aldaar van een affidavit voorzien en in al deze effecten wordt, mits de depôtwaarden via een Westduitse bankier staan geboekt, dagelijks ter beurze (zij het officieus) gehandeld.

Wij vragen ons dus af, of het niet nuttig zou zijn om hier te lande voor bedoelde effecten gelijktijdig met de Duitse effectenzuivering een regeling te treffen door hen bijv. van een speciaal affidavit te voorzien; waarmede later kan worden aangetoond, dat zij uit oud Nederlands bezit afkomstig zijn.

Ook weer handel te Amsterdam?

Op de effectenbeurs te Frankfurt a.M. is men veelal van mening, dat de handel door de „Wertpapierbereinigung" slechts korte tijd zal worden gestagneerd. Men acht het aldaar zeer goed mogelijk om, zodra de details der voorschriften bekend zijn, aanvullende regelingen voor de officieuze handel te treffen, waardoor ook deze op korte termijn weer doorgang zou kunnen vinden.

Nu het er steeds meer op gaat gelijken, dat West-Duitsland uit haar economisch isolement wordt vrij gemaakt

en daarmede de mogelijkheden voor transfer van kapitaal-revenuen naar het buitenland en het toelaten van investeringen uit het buitenland ongetwijfeld naderbij zijn gekomen, verdient het o.i. aanbeveling sterk te overwegen om ook te Amsterdam de handel in Duitse fondsen wederom open te stellen.

Amsterdam.

Dr W. H. C. SCHUKKING.

HET INFLATIEVERSCHIJNSEL IN HET VERRE OOSTEN.

De ernstige inflatie, die na de wereldoorlog in Noord-Amerika en in West-Europa merkbaar was, heeft verschillende oorzaken. Deze zijn reëel van aard (tekorten in het aanbod van de goederen als gevolg van de oorlog, stakingen, die de productie belemmeren, scherpe beperkingen in de invoer), of monetair (tekorten op de staatsbegrotingen en een conjuncturele hausse als in de Verenigde Staten merkbaar is). Bedoelde inflatie heeft de aandacht afgeleid van een soortgelijke situatie in het Verre Oosten, welke ook door reële en monetaire oorzaken werd teweeggebracht, doch een reëel ernstiger karakter heeft aangenomen en allen, die met Aziatische problemen te maken hebben, grote zorgen geeft. Hoeveel erger de toestand ginds vergeleken bij die in onze naaste omgeving is, blijkt uit een vergelijking van de kosten van levensonderhoud.

Het indexcijfer van deze kosten (1937 = 100) was in de eerste maanden van 1949 als volgt:

Verenigde Staten van Amerika (voeding alleen 193)	165	Luxemburg	302
Canada (voeding alleen 192)	157	Nederland (voeding alleen 244)	214
België	376	Noorwegen (voeding alleen 155)	163
Denemarken	172	Portugal	210
Bizône van Duitsland	143	Zweden (voeding alleen 126)	160
Fransé zône van Duitsland	137		
Ierland (voeding alleen 187)	186		

Natuurlijk zijn er daarnaast ook landen met een hoger gestegen kostenpeil, zoals de onder Russische controle gebrachte landen of landen, die direct aan de Russische invloedssfeer grenzen en daarvan de reactie ondervinden, doch de meeste hiervan zijn voor het Europese productieproces van weinig of geen betekenis. Ook zijn er nog enkele andere landen, waar het indexcijfer hoger is, zoals Frankrijk, waar het op 2.012 staat, Italië op 4.985 (voeding 6.164), Spanje op 468 (voeding 614), doch men kan zeggen, dat het peil in de normale landen meestal ten hoogste op het tweevoud van dat van vóór de oorlog staat.

In Zuidoost-Azië is dit geenszins het geval. Neemt men daar de normale landen, dan is het peil van de kosten van levensonderhoud daar veel hoger, zoals in India 293 (voeding 320); Pakistan iets lager; Ceylon 257 (voeding 296); Hong Kong 522 (voeding 657); Japan, dat weliswaar een der oorlogsverliezers is, doch direct na de oorlog onder ordelijk Amerikaans beheer kwam te staan, 468, (voeding 391), doch zulks op basis van Aug. 1946 — Maart 1947 = 100 en de Philippijnen 385 (voeding 403). Daarnaast kunnen landen worden genoemd, waar de binnenlandse onrust extra-prijsverhogend heeft gewerkt, omdat door de ordeverstoringen de productie en distributie van de goederen werd belemmerd. Als voorbeelden kan men noemen Burma, waar de index op 364 stond (voedsel 413), Indochina 4.089 (voedsel 4.289), Indonesië 1.318 (alleen voeding), terwijl eindelijk in een land als China, waar een grote chaos heerst, de index astronomische cijfers heeft bereikt. Hieruit blijkt wel, hoeveel ongunstiger de situatie in Zuidoost-Azië is, vergeleken bij Noord-Amerika en West-Europa.

De groothandelsprizen, die overigens de invloed van de prijzen der internationale goederen sterker ondergaan dan de kosten van levensonderhoud en daardoor in minder

scherpe mate de prijsverschillen tussen de verschillende landen weergegeven, vertonen eenzelfde beeld.

De indexcijfers (1937 = 100) waren in de eerste maanden van 1949 als volgt:

Verenigde Staten van Amerika	182	Nederland	271
Canada	186	Noorwegen	180
België	378	Portugal	241
Denemarken	219	Zweden	189
Ierland	233	Zwitserland	201
		Engeland	208

Hogere cijfers hadden alleen Frankrijk, 1.874; Italië, 5.945 en Spanje, 413. Daartegenover zijn in Zuidoost-Azië de indices:

India	376	China	astronomische cijfers
Pakistan	358	Indochina	2.088
Japan	16.577	Indonesië	507
Korea	70.338	(1938 = 100)	653 (invoer-producten)

Het rijsttekort.

Men zou, gedachtig aan de ervaring, dat de Oosterse landen als grondstoffenproducerende gebieden in hausse-tijd een hoog prijsniveau hebben (hoger dan de meer stabiele industrielanden) en in depressietijd evenzo sterk dalende prijzen vertonen, er toe kunnen komen, in vorenbedoeld verschijnsel een normaal symptoom te zien. Terwijl bijv. in de depressie der dertiger jaren de exportprijzen der tropische producten met grote vaart omlaag-snelen en dus een sterk deflationistische aanpassing noodzakelijk maakten, voor zover niet tot depreciatie van de munteenheid werd overgegaan, zou het tegenwoordig hoge prijsniveau kunnen worden geaccepteerd met zijn licht- en schaduwzijden (en vooral zijn lichtzijden) als iets onvermijdelijks, dat nu eenmaal met een na-oorlogse situatie gepaard gaat. Zo gunstig is het echter niet gesteld en de situatie bergt verschillende grote gevaren in zich, omdat de prijsstijging van de verschillende producten weer uiteenloopt en bijzonder hoog is ten aanzien van de rijst, welke een allesbeheersende invloed op de productiekosten heeft.

Dit treedt aan de dag als men de indexcijfers van de groothandelsprijzen der verschillende tropische producten met elkander vergelijkt. Het blijkt dan, dat de stijging van de index voor rijst groter is geweest dan die van de exportproducten naar West-Europa en Noord-Amerika, waarvan de welvaart der ondernemingscultures en van een deel der bevolking afhankelijk is. Rijst is het voedingsmiddel bij uitnemendheid, dat bepalend is voor de kosten van levensonderhoud en de lonen en daarmee ook voor de productiekosten der ondernemingen, welke lage productiekosten en dus concurrentievermogen van vóór de oorlog mogelijk werd gemaakt door de lage Aziatische lonen. Afgaande op de indexcijfers van de groothandelsprijzen in de Verenigde Staten van Amerika, die verreweg het volledigst zijn, is het veelvoud van de prijzen van de verschillende producten op ultimo 1948 in verhouding tot die in 1938 als volgt:

rijst	ruim 3	katoenzaadolie	2,5
rubber	1,2	lijnzaadolie	3,25
ruwe suiker	2	sajoboonolie	3
thee (cijfers van Ceylon)	2,25	koffie	3,5
tin	2,5	katoen	3,5
petroleum	2 à 2,5	houtsoorten	4
runderhuiden	2,25	cacao	4
		copra	6

Na 1948 zijn nog verschillende van deze prijzen gedaald (copra is thans ongeveer viermaal zo hoog) en in elk geval staat wel vast, dat er tamelijk weinig tropische exportproducten zijn, waarvan de prijsstijging boven die van de rijst is uitgegaan. De situatie is nu zo, dat de bevolking in de verschillende Aziatische landen sterk toeneemt en dat de productie van de rijst, die nu nog veel te laag is, zeer waarschijnlijk geen gelijke tred met de bevolkings-

toeneming kan houden. Wanneer men in aanmerking neemt, dat de meeste Aziatische exportproducten voor West-Europa en Noord-Amerika, waarvan de bevolking niet zo sterk toeneemt, het verzadigingspunt beginnen te naderen en dus wel een prijsverlagende tendentie zullen gaan vertonen, dan wordt wel duidelijk, welk een scherpe tegenstelling tussen de rijstprijzen en de prijzen der andere artikelen valt te verwachten. Doch dit betekent dan tevens een achteruitgang van de rentabiliteit der ondernemingsexportcultures en van het levenspeil dergenen, die bij de bevolkingsexportcultures zijn betrokken.

Andere inflatie-oorzaken.

Er zijn natuurlijk ook andere inflatie-oorzaken. In de eerste plaats de oorlogs- en na-oorlogsverwoestingen en verwarringen, zoals in Burma, Malakka, Indonesië, de Philippijnen, Indochina, Japan en China hebben plaatsgevonden, terwijl de ordeverstoringen en bevolkingsverplaatsingen, welke met de scheiding tussen India en Pakistan gepaard gingen, ook een extra-prijsopdrijvende invloed uitoefenden. Daardoor werd immers de productie belemmerd, doordat arbeiders zich door intimidatie niet durfden melden en doordat de arbeidslust van de werknemers zelf achteruitging. Ook ondervond de verplaatsing der producten moeilijkheden, zodat zij in onvoldoende mate in handen van de consumenten kwamen. Deze troebelen zijn grotendeels nog steeds niet opgehouden en teisteren nog verschillende van deze landen, met de nadelige consequenties daarvan. Zolang in de betrokken landen de rust en orde niet zijn hersteld, kan van een krachtige deflatie moeilijk sprake zijn. Het is daarom zo geruststellend, dat Nederland en Indonesië dezer dagen tot een voorlopige overeenstemming zijn gekomen, welke, naar wij hopen, tot een definitieve regeling van de onderlinge betrekkingen zal leiden.

Daarnaast zijn er de ernstige begrotingstekorten, die, zoals bijna overal elders, de Zuidoostaziatische landen in de eerste na-oorlogse jaren hebben geteisterd. In enkele landen, waar rust herst, is het begrotingsevenwicht hersteld. Dit is bijv. het geval met Pakistan en Ceylon. In andere landen, waar weliswaar orde bestaat, doch de oorlogsontwrichting te ernstige sporen heeft nagelaten, zoals in Japan, of nog binnenlandse troebelen heersen, zoals in Burma, China, Indonesië en Indochina, is van een sluitend budget nog geen sprake. Hier moet op dat gebied nog veel arbeid worden verricht. Zo lijdt Indonesië nog aan zeer ernstige begrotingstekorten, waaraan hoe eer hoe beter, een einde moet worden gemaakt.

Een inflatoire invloed heeft ook de omstandigheid, dat bijna alle landen in het Verre Oosten, omdat zij een sterk passieve handelsbalans hebben, een meer of minder scherpe deviezen- of invoerrestrictie, of beide hebben moeten invoeren. Een vrijlating van de deviezenverhandeling en invoer zou zonder twijfel tot een sterke depreciatie van het ruilmiddel leiden, waardoor een aanpassing aan de hoge prijzen in het binnenland zou plaatsvinden en dit binnenlands prijspeil zelfs zou worden gepasseerd. M.a.w. zou vermoedelijk de buitenlandse koopkracht van de betrokken valuta's nog minder worden dan de binnenlandse en daarmee het binnenlands prijspeil weer een stimulans naar boven krijgen. Men heeft het daarom in de meeste landen (uitgezonderd in China en tot op zekere hoogte in Japan) over een andere andere goet op, in het algemeen aan de bestaande buitenlandse koers vastgehouden en getracht een deflatieproces tot stand te brengen door zo krachtig mogelijke stimulering van de productie (o.a. de voedselproductie), vermindering van een aantal invoerrechten en pogingen tot het sluitend maken van de overrechtenbegrotingen. Dit deflatieproces is echter door de hierboven genoemde oorzaken (het nog steeds onoverbrugbare rijsttekort, de ernstige oorlogsschade, de troebelen en de niet zo spoedig weg te werken begrotingstekorten) vrijwel nergens gelukt. Alleen de

Philippijnen vormen een uitzondering, dank zij grandiose schenkingen en credieten van de Verenigde Staten van Amerika, doch ook hier is het deflatieproces niet voldoende doorgezet. In verband hiermede is men verplicht geweest een min of meer scherpe invoer- en deviezencontingentering toe te passen, waardoor echter langs een omweg evenzeer het prijspeil werd hooggehouden.

Binnen het kader van de invoerbeperkingen politiek doet zich nog een andere factor voor, welke de prijsopdrijvende invloed verergert. De Zuidoostaziatische landen hebben vooral een grote vraag naar kapitaalgoederen om de tijdens de oorlog versleten machines e.d. aan te vullen en zich krachtig te industrialiseren, doch zijn daardoor verplicht zich ten aanzien van de in te voeren consumptiegoederen (inclusief artikelen, die min of meer het karakter van comfort dragen) zoveel mogelijk te beperken. Door de invoerbeperkingen politiek aldus in te richten, dat de voorrang wordt gegeven aan kapitaalgoederen, worden in verschillende landen, zoals India, de Philippijnen en Indonesië, de kosten van levensonderhoud nog eens extra hoog gehouden.

Eerste moeilijkheden met de cultures en andere bedrijven.

Uit het bovenstaande kan gemakkelijk de conclusie worden getrokken, dat de situatie ten aanzien van de productiekosten in het Verre Oosten zeer moeilijk is en ongetwijfeld veel bezwaarlijker dan in de Westeuropese landen. De toestand zal nog erger worden, wanneer een verdere prijsdaling van tropische exportproducten optreedt. Dit kan worden verwacht, omdat de tot voor kort bestaande verkopersmarkt meer en meer bezig is te veranderen in een kopersmarkt. Reeds zijn enkele cultures en andere bedrijven in moeilijkheden gekomen.

Dit wordt medegedeeld omtrent de bedrijven van de thee, suiker, oliën, oliezaden, katoenen textielgoederen en juteweefsels in India. De prijzen hiervan zijn veel hoger dan de prijzen van dezelfde producten in concurrerende vreemde landen. Zo bieden de Amerikaanse landen oliezaden en oliën tegen lagere prijzen dan India in Europa aan en kon van de in 1948 voorgenomen export van 350 mln yards fabrieksmatig vervaardigde textielgoederen slechts 167 mln worden uitgevoerd. De markt van Iran is voor India's textielgoederen verloren gegaan. Nu is deze ongunstige ontwikkeling weliswaar ten dele het gevolg van de dikwijls slechte kwaliteit van de Indische producten en de uitvoerrechten (die thans echter practisch zijn opgeheven), doch, de hoge kostprijzen zijn ongetwijfeld een zeer belangrijke oorzaak.

Iets dergelijks is ook bekend geworden met betrekking tot de rubbercultuur in Ceylon, waar door de gestegen lonen de productiekosten zo zeer omhoog zijn gegaan, dat de Ceylonse Regering heeft besloten 175.000 acres van het totaal areaal van 637.000 acres — d.i. 28 pCt — om te zetten in rijstland en bosland, of te gebruiken voor de uitbreiding van dorpen. Ook de Assam thee-ondernemingen in India klagen over de hoge kosten en enkele hebben de strijd moeten opgeven. De export van copra in de Philippijnen is de laatste tijd om verschillende redenen, w.o. de hoge productiekosten, sterk achteruitgegaan. In Indonesië wordt het bestaan van verschillende ondernemingen en de export van bevolkingsproducten, als rubber, specerijen en copra, slechts mogelijk gemaakt door een exportpremie in de vorm van een inductement of door de verstreking van rijst en textiel aan ondernemingen tegen lage prijzen. Een en ander wordt begrijpelijk als men er op let, dat de kosten van levensonderhoud in de verschillende plaatsen van Indonesië, die, als gezegd, hoofdzakelijk door de rijstprijzen worden beïnvloed, meer dan het tienvoud van die van 1938 bedragen, terwijl de groothandelsprijs van de rubber 1,7-maal zo hoog is, die van tin 2,7-maal, die van thee 4-maal, van kapok 5-maal, van copra 7,6-maal, van damar 4,6-maal en die van koe-huiden 10-maal.

Conclusies.

Het bovengaande leidt tot de slotsom, dat in Zuidoost-Azië spoedig een en ander moet worden gedaan om in financieel-economisch opzicht orde op de zaken te stellen. Rust en orde zullen moeten worden hersteld en de begrotingen moeten sluitend worden gemaakt, doch hiermede is de taak niet volbracht, omdat de kosten van levensonderhoud reeds te hoog zijn gestegen en door het voorlopig blijvend rijsttekort onvoldoende kunnen worden gedrukt. In verband daarmee zal vroeg of laat tot devaluatie van de meeste valuta's moeten worden overgegaan, teneinde de buitenlandse koopkracht daarvan in overeenstemming te brengen met de binnenlandse en dus de rentabiliteit van de exportcultures op een behoorlijk peil te brengen of te houden. In dit verband krijgt de door de Amerikanen gewilde devaluatie van de Westeuropese valuta's ten opzichte van de dollar een bijzondere betekenis. Nu deze tot stand is gekomen, is een devaluatie van de Zuidoostaziatische valuta's evenzeer te verwachten. Het ware zelfs wenselijk, dat deze devaluatie groter wordt dan de Westeuropese, omdat niet alleen de duurzame afzetmogelijkheid naar de Verenigde Staten, doch ook die naar West-Europa moet worden bevorderd.

's-Gravenhage.

Mr D. J. HULSHOFF POL.

„TEN DIENSTE VAN DE CONSUMENT”.

Tijdens het midden Juni te Quebec gehouden tweeaarlijkse Congres der Internationale Kamer van Koophandel¹⁾ werd aan het distributievraagstuk aandacht geschonken op een wijze, welke duidelijk getuigt van de grote, door de bestuursorganen der Kamer daaraan gehechte, betekenis. Een dergelijk blijk werd trouwens niet voor de eerste maal gegeven: de instelling van de „Commission Internationale pour l'Etude de la Distribution”, betrekkelijk kort na de wapenstilstand, gaf daaraan evenzeer uitdrukking²⁾.

Tijdens het Congres werden enige plenaire en groepsbijeenkomsten voor dit problemencomplex gereserveerd, terwijl tijdig vooraf enige ontwerp-resoluties van de zojuist genoemde Commission het licht zagen, evenzeer als een aantal tijdens het Congres ter discussie gestelde zeer lezenswaardige brochures. Paul Nicolas, hoofdredacteur van het bekende Franse tijdschrift „Vendre”, schreef ten behoeve van de betrokken sub-commissie der „Ciped” een brochure over het onderwerp „Marketing Research; development, methods and applications”. De heer Michel David, secretaris van het „Centre d'Etude du Commerce” te Parijs, nam het grootste deel ener brochure onder de naam „Distribution Statistics, essential or useful to trade and industry” voor zijn rekening. Bijzonder instructief is ook met name een geschriftje: „Trends in Business Training, an international Survey”, samengesteld onder leiding van Mevrouw Charlotte Billard, directrice van het zo juist genoemde studiecentrum.

De 16 Juli jl. gehouden plenaire bijeenkomst werd geopend met een redevoering van de heer Emile Bernheim. De overige sprekers inleidende, zeide deze inmiddels afgetreden voorzitter, die als directeur van één der grootste Brusselse warenhuizen met de practijk ten volle is vertrouwd, dat er wellicht nauwelijks enig ander studie-object bestaat met betrekking waartoe de grote massa zo weinig interesse heeft getoond in zaken, die haar zo nauw en zo rechtstreeks raken. Het was de beruchte crisis van 1929, die de alarmklok luidde en meer dan enig betoog van weten-

¹⁾ Zie: „Het twaalfde Congres van de Internationale Kamer van Koophandel” door Dr E. D. de Meester in „E.-S.B.” van 21 September 1949, blz. 754.

²⁾ Zie voor de verdere voorgeschiedenis: „Het distributievraagstuk in de Internationale Kamer van Koophandel”, door Drs C. A. A. van Luttervelt, in „E.-S.B.” van 16 en 23 Juni 1948, resp. blz. 470 en 490.

schappelijke zijde de grote betekenis van een doelmatige distributiestructuur in het licht stelde. De in het geding zijnde problemen — zo vervolgde de voorzitter — zijn allerminst eenvoudig, doch hun, die daaraan hun aandacht wijden, staat een nobel doel voor ogen: het opvoeren van het levenspeil der grote massa door de voor de consumenten noodzakelijke goederen te hunner beschikking te stellen op de plaatsen en op de wijze, welke het meest met hun wensen stroken en tegen de, naar verhouding van de bijkomende diensten, laagst mogelijke prijzen. De handel heeft ten deze een dienende taak en nimmer mag bij onderzoekingswerk op dit terrein uit het oog worden verloren, dat het belang van de consument voorop staat; vandaar het devies van het Congres: „Consumer first!”. Men behoeft zich op deze doelstelling slechts kort te bezinnen om tot het inzicht te geraken, dat het beoogde ideaal alleen dan te verwezenlijken zal zijn, indien ook de grote massa der distribuanten daarin wordt betrokken, anders gezegd, indien de resultaten der onderzoekingen worden uitgedragen onder de kleine en middelgrote bedrijven in alle geleidingen van het distributie-apparaat. Het is ook op grond van deze overtuiging, dat de „Ciped” bij herhaling aandrong op de vorming van studiegroepen van bij het distributieproces betrokken ondernemingen ter uitwisseling van ervaringen, de zgn. „groups for exchange of experiences”. Met name in de Verenigde Staten werden met dit instituut waardevolle resultaten verkregen. In dezelfde richting wijst het streven naar de vorming van inkoopcombinaties van detaillisten.

Eén der grondbeginselen, waaraan Kamer en Commissie ook op dit terrein vasthouden, is de rotsvastе overtuiging, dat een vrije economie de beste waarborg vormt voor een doelmatige goederenomloop. In de inleiding tot haar resoluties met betrekking tot het distributievraagstuk maakt de Kamer dan ook met leedwezen gewag van de ook thans nog op ruime schaal aanwezige en veelal uit de oorlogsjaren daterende vormen van interventie van overheidswege met het bedrijfsleven. De onvermijdelijkheid van vele dier overheidsbemoeiingen in een tijd van oorlogseconomie erkennende, dringt zij andermaal aan op een spoedig herstel van de bedrijfsvrijheid. Dit onderwerp stond ook bij de debatten in het centrum der belangstelling. De heer Burton (Canada) constateerde een tijdens de laatste dertig jaren allerwegen tot uitdrukking komend streven naar wat hij noemde: „the fetish of security”, als het enige sociale en economische beginsel van betekenis. Spr. daarentegen legde een geloofsbelijdenis af in het beginsel van de vooruitgang, welke slechts kan worden verkregen als een vrucht van wedijver en mededinging. Deze nu maken het dragen van risico's onvermijdelijk en dit op zijn beurt veronderstelt mislukkingen, evenzeer als successen. Reeds tijdens de opstelling der hier gecommentarieerde resoluties was bij de zo juist vermelde passage van Nederlandse zijde een voorbehoud gemaakt. In de redactiecommissie nam n. l. de Nederlandse delegatie destijds unaniem de hier te lande tot gemeengoed geworden vestigingswetgeving voor de detailhandel in bescherming, welke, gelijk toch wel algemeen wordt erkend, een krachtige uitwerking ten goede heeft gehad. Ten Congressse werd hierover uitgeweid door Prof. Dr J. F. ten Doesschate, die nog eens duidelijk de strekking dier wet in het licht stelde. Ongetwijfeld zal het betoog van deze hooggeleerde spreker er toe hebben bijgedragen een beter begrip voor deze wetgeving te wekken, welke beoogt de vakbekwaamheid der detaillisten op te voeren en niet, gelijk in den vreemde vaak blijkt te worden verondersteld, een rechtstreekse bescherming van gevestigde belangen. Was er hier derhalve sprake van een verschil in visie, wél zal ongetwijfeld ook in ons land algemeen de stelling kunnen worden onderschreven, dat de Overheid zich er nimmer toe mag lenen bepaalde groepen in haar eigenbelang te beschermen, ten profijte van bepaalde andere vormen van verkoops-

plaatsen (warenhuizen, eenheidsprijzaken, enz.). Dergelijke vormen van overheidsbemoeiing, aldus betoogde de Canadese kleinhandelaar, de heer Burton, plaveien de weg naar de statische maatschappij, waar weinig risico zal zijn, maar dan ook een zeer geringe productie en diensgevolge een zeer beperkte voorziening. Vooruitgang kan slechts worden bereikt bij aanvaarding van risico, door het lokaas van de winst, de vrees voor mislukking en de bevediging van het succes.

Een andere gedachte, welke als een draad door vele beschouwingen ten Congressse liep, was het verschil in geaardheid tussen productie- enerzijds en distributiesfeer anderzijds. In de zuivere productiebedrijven schrijdt de techniek nog steeds voort. De volle aandacht is en blijft ergeconcentreerd op betere werkmethoden, grootst mogelijke efficiëncy, tijd- en bewegingsstudien en wat dies meer zij. Te dien opzichte blijft de distributie — het werd reeds vaker geconstateerd³⁾ — bij de voortbrenging schromelijk ten achter; beheerst gelijk zij wordt door factoren van traditie, traagheid enz. De heer Bernheim herinnerde aan de wezenlijke oorzaak van dit zo belangrijke verschil in ontwikkelings tempo, t.w. de omstandigheid, dat bij distributie en consumptie veel meer dan op het terrein der productie de mens als factor in het geding is. Hier komt bij, zo vervolgde de president, dat al diegenen in wier belang de producenten toch uiteindelijk slechts werkzaam zijn, t.w. de consumenten, in tegenstelling tot hen, die hun belangen moeten dienen, niet in groepen, kongsi's e.d. zijn verenigd. Hier ligt een schone taak, zo sloot de voorzitter zijn interessant betoog af, voor al diegenen, die op dit terrein naar een betere maatschappij wensen te streven: laten wij de gelederen sluiten voor een kruistocht ter verdediging van de belangen der consumenten!

Tot slot van deze beschouwing mogen thans nog enige grepen worden gedaan uit de ruim 5 bladzijden druks beslaande resoluties van de „International Commission on Distribution”, opgesteld tijdens haar in de maand Mei van dit jaar te Parijs gehouden laatste bijeenkomst, gelijk deze door het Quebecse Congres ongewijzigd werden goedgekeurd.

1. Het distributie-apparaat kan zijn taak slechts dan behoorlijk vervullen bij een terugkeer tot een systeem van onbeperkte mededinging. Een dergelijk systeem is niet te verenigen met maatregelen, welke uitsluitend ten doel hebben bepaalde verkoopsvormen te handhaven en zal leiden tot een kostenbesparing en de eliminatie van overbodige tussenschakels. Het voorbehoud, dat van Nederlandse zijde bij deze stelling werd gemaakt, kwam boven reeds ter sprake.

2. Evenzeer moet, zeer uitzonderlijke schaarstetoestanden buiten beschouwing gelaten, ernstig bezwaar worden gemaakt tegen een kunstmatige beïnvloeding van het prijsmechanisme.

3. De neiging van de Staat om op de stoel van het particuliere bedrijfsleven te gaan zitten vormt één der meest bedenkelijke belemmeringen voor een gezonde ontwikkeling op dit terrein.

4. Nodig is een nauw contact, een betere verstandhouding en een grotere mate van wederzijds vertrouwen, tussen producenten en hen, die op het terrein der distributie werkzaam zijn, o.a. door een nauwgezette afgrenzing van beider functies.

5. Met nadruk dringt de Internationale Kamer aan op een doelmatige voorlichting aan de kleinere distributiebedrijven, waarbij zij als middelen noemt: de vorming van studiegroepen in de zin als eerder vermeld, alsmede de bevordering van collectieve marktonderzoekingen en ander researchwerk door vakorganisaties.

³⁾ In dit verband moge worden verwezen naar: „Eenige gegevens betreffende de koopgewoonten van huisvrouwen”, door Drs C. A. A. van Lutervelt, in „E.-S.B.” van 12 Juni 1935, blz. 511. Men zie tevens een tweetal artikelen „Consumenten-oeconomie” in de „Nieuwe Rotterdamse Courant” van 25 en 26 Augustus 1934.

6. Een verbetering en uitbreiding der officiële en semi-officiële statistieken op het gebied van de goederenomloop vormt een belang van de eerste orde, evenzeer als een streven naar uniformiteit in de nomenclatuur en de tijdstippen van waarneming. (Reeds werd opgemerkt, dat aan dit onderwerp een afzonderlijke brochure door de „Commissie” werd gewijd).

7. Van even primordiale betekenis is de bevordering der vakopleiding van allen, die in het distributie-apparaat werkzaam zijn, mede ter bevordering van de zakenmoraal. De Kamer spreekt haar vreugde uit over de te dien opzichte door de nationale, zowel als internationale op dit gebied gespecialiseerde lichamen reeds bereikte resultaten en roept de landelijke organisaties der Kamer op alle pogingen in die richting krachtig te ondersteunen.

8. Tenslotte hechtte de Kamer, zij het andermaal met een voorbehoud van Nederlandse zijde, haar goedkeuring aan een resolutie van de sub-commissie „Structure and cost of distribution”, haar onderzoekingen op het terrein van de vergelijkende structuurbeschrijving voort te zetten, teneinde te trachten mede langs die weg te geraken tot een beter inzicht in de prijsvorming. Het zo juist bedoelde voorbehoud, waarover ten Congresse ook Prof. ten Doesschate kwam te spreken, beoogde uitdrukking te geven aan de aan Nederlandse zijde bestaande scepsis t.a.v. de mogelijkheid langs deze weg tot voor de practijk waardevolle resultaten te komen. De omstandigheden waaronder, en de wijze waarop de goederen ter beschikking van de verbruikers worden gesteld — aldus de aan deze reserve ten grondslag liggende gedachtegang — lopen van land tot land, meer nog dan van tijdvak tot tijdvak, wel dermate uiteen, dat het niet wel doenlijk kan worden geacht uit een min of meer geschematiseerde vergelijking van distributiestructuren, resp. de daarmee corresponderende distributiekosten in de verschillende eindprijzen te geraken tot de in wezen toch beoogde gevolgtrekking, welke vorm van het distributie-apparaat universeel als de meest doelmatige moet worden beschouwd.

9. Verwacht mag worden, dat het zo juist besproken punt, met name als gevolg van het te dien aanzien door enige Nederlandse sprekers ingenomen standpunt, in de volgende bijeenkomsten van de „Ciped” een hernieuwd onderwerp van besprekingen en overleg zal uitmaken. Daarentegen bestond volledige unanimité t.o.v. de wellicht meest saillante conclusie der laatstvermelde sub-commissie, met de weergave waarvan dit verslag afgesloten moge worden. Tot goed begrip hiervan diene, dat de in het geding zijnde sub-commissie op internationale schaal een proefonderzoek had verricht naar de structuur van en de prijsvorming in de handel in confectie-heren-overhemden⁴⁾. Terugziend op de resultaten der desbetreffende enquête concludeerde het Congres in de volgende bewoordingen, welke hier ter meerdere duidelijkheid in de originele tekst mogen worden overgenomen: „Bearing in mind the difficulties encountered during the course of the above mentioned inquiry, and pending the receipt of statistical information of sufficient weight, the International Chamber of Commerce must deprecate the uttering of any preconceived statement that the cost of distribution is too high and expresses the opinion that any such statement is, in the present state of knowledge, without support”.

⁴⁾s-Gravenhage.

Drs C. A. A. VAN LUTTERVELT.

⁴⁾ Zie voor de keuze van dit proefartikel: „Het distributievraagstuk in de Internationale Kamer van Koophandel” t.a.p.

INGEZONDEN STUK.

BETALINGSBALANSEVENWICHT EN DEVALUATIE¹⁾.

Mr F. de Stoppelaar te 's-Gravenhage schrijft ons:

Het artikel van Mr J. Kymmell onder bovenstaande

¹⁾ Geschreven vóór de devaluatie. Red.

titel in „E.-S.B.” van 10 Augustus jl. geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Bij het vraagstuk van een devaluatie zijn, behalve financiële en economische overwegingen, die althans nuchter en zakelijk kunnen worden bezien, ook nog politieke factoren in het spel, waardoor niet altijd gezond verstand, maar meer machtsverhoudingen de doorslag geven. Door de politieke factoren wordt deze — overigens toch reeds niet eenvoudige — kwestie nog meer gecompliceerd en onberekenbaar.

Zeker is, dat wij — na de bevrijding — reeds te lang in dromenland hebben geleefd, o.a. door het vasthouden aan de verwachting van een prijsverlaging op grote schaal voor importgoederen. Voorts zou het gewenst zijn, dat spoedig een beslissing in deze wordt genomen teneinde de steeds weer opduikende speculaties door het vasthouden van grondstoffen en goederen te doen eindigen.

Ik geloof echter niet, dat een waardevermindering van de gulden tegenover de dollar een afdoende oplossing biedt voor ons chronisch dollartekort.

Wij moeten toch aannemen, dat de thans beschikbare dollars hoofdzakelijk worden aangewend voor inderdaad noodzakelijke aankopen van kapitaal- en consumptiegoederen en de eerstvolgende jaren deze aankopen ook nog noodzakelijk blijven.

Bij een waardevermindering van de gulden tegenover de dollar kunnen al reeds minder goederen worden gekocht, hetgeen — wanneer deze lagere invoer uitsluitend in de consumptiesector tot uiting komt — tot een lagere levensstandaard moet voeren. In zekere mate zal aan een verlaging daarvan ook wel niet zijn te ontkomen en is zij — gezien de algemene verarming van ons land — ook noodzakelijk. Wanneer echter bovendien nog zou moeten worden bezuinigd op het oorspronkelijk voor import uitgetrokken bedrag, zou dit wederom een verlaging van de levensstandaard met zich brengen; wil nu de opzet van de Marshall-hulp niet in gevaar worden gebracht dan bestaan voor deze verlaging tenslotte grenzen, die niet ongestraft kunnen worden overschreden.

Deze verminderen zullen dus waarschijnlijk niet alléén kunnen worden verhaald op de aankoop van consumptiegoederen doch zullen zij, althans ten dele, ook op de aanschaffing van bijv. machines e.d. moeten worden gevonden. Daaruit vloeit logisch voort, dat onze industrie haar productieplan zal moeten herzien en daarmee tevens haar exportprogramma; de consequentie daarvan is weer, dat de vurig begeerde verhoging van de export niet alleen niet kan worden bereikt, doch zelfs het huidige niveau — hetzij door te weinig, hetzij door verouderde en versleten machines — misschien niet eens zal kunnen worden gehandhaafd.

Evenmin kan — naar mijn mening — een devaluatie redding brengen ten aanzien van onze export. Immers, wie zal kunnen aangeven hoe groot de slijging van de thans nog betrekkelijk geringe export naar Amerika, na een devaluatie, zal worden?

Ligt de prijs voor — bij uitstek Nederlandse — artikelen, die in Amerika afzetgebied vinden of zouden kunnen vinden, te hoog? Zo ja, naar welke soort artikelen moet dan de mate van devaluatie zich richten? Hebben de fabrikanten overigens reeds alles gedaan om de export te doen slagen?

Zou verder bij een devaluatie, waardoor de noodzakelijke importgoederen duurder worden, hier te lande niet worden getracht een loonsverhoging door te voeren, met als gevolg arbeidsonrust en tenslotte toch weer duurdere productie?

Zullen de Amerikaanse bedrijfsleiders en de Amerikaanse arbeidersleiders, o.a. met het oog op eventuele toeneming van de werkloosheid, geen afweermaatregelen eisen, met, als gevolg, hogere invoerrechten?

Zullen de andere Europese landen, die evenzeer met hetzelfde probleem te kampen hebben, op dit gebied niet dezelfde maatregelen toepassen en wat zal er dan terecht

komen van de Nederlandse export, voor zover deze betrekking heeft op goederen, die ook door andere landen kunnen worden geleverd?

Moet, na alle, dikwijls met grote moeite, opgebrachte heffingen ineens, waarvan de opbrengst maar al te snel verdwijnt, nu nogmaals een greep worden gedaan naar de nog resterende vermogens, die door een devaluatie toch veelal in hun reële waarde worden aangetast?

Op al deze punten zal m.i. toch eerst een positief antwoord moeten worden verkregen, alvorens een devaluatie, uit economische en financiële overwegingen, verantwoord en noodzakelijk lijkt.

Volledigheidshalve wil ik, zij het met nog groter schroom dan bij het voorgaande reeds het geval was, nog even ingaan op één politieke factor.

Een oud Engels gezegde luidt: „It is the fault of the Dutch of giving too little and asking too much”. Wat moeten wij echter denken van een berichtje in de dagbladen, dat Engeland van plan zou zijn aan Amerika o.a. voor te stellen de invoerrechten daar te lande voor *Britse* goederen te verminderen? „Vragen staat vrij” wordt waarschijnlijk gedacht, doch dit zou blijk geven van weinig égarde ten opzichte van de moeizaam op gang komende Europese samenwerking en verder van weinig werkelijkheidszin (evenals destijds het plannetje het goud in fort Knox beschikbaar te stellen). Een tegemoetkomen door Amerika aan een dergelijk verzoek lijkt immers weinig waarschijnlijk en zou toch ook geen volledige oplossing bieden, zolang Engeland niet meer de tering naar de nering weet te zetten, hetgeen bij de huidige politieke constellatie blijkbaar niet voor uitvoering vatbaar is. Vermoedelijk zal dan een eventuele devaluatie van het pond sterling opnieuw aan de orde komen met wellicht een daarop volgende devaluatie van de gulden. Politieke belangen hebben dan echter de economische doorkruist. Het is wel zeer te betreuren, dat de toenmalige Nederlandse Regering destijds ons economisch (en politiek) wel en wee zo nauw heeft verbonden aan de Britse belangen; dit bezwaar klemde te meer nu de nadelen van een onverantwoord experimenteren door de Labour-Regering zich in Engeland — evenals elders — meer en meer gaan openbaren.

Naar mijn mening kan een blijvende oplossing alleen geleidelijk worden bereikt door een intensieve internationale samenwerking — in de eerste plaats van de Europese landen. Hypernationale gevoeligheden en te enge politieke dogma's dienen op zij te worden gezet. Evenals bij de Benelux elke bedrijfstak, gaat in de Europese samenwerking elk land nog te veel te rade of het er zelf — op korte termijn — beter van wordt, zonder daarbij het belang van het geheel — speciaal voor de toekomst — in het oog te houden. Het gaat er nu niet meer om of A, op het ogenblik wat meer kan verdienen dan B, maar om te voorkomen, dat de gehele Europese samenleving, niemand uitgezonderd, afglijdt naar het niveau van een pigmeënstam.

Met een Overheid, die niet alleen in haar uitlatingen; doch nu ook eens in feite, zowel op financieel gebied als op het gebied van nieuwe experimenten, matigheid weet te betrachten, met een bedrijfsleven, dat samenwerkt o.a. door gezamenlijk researchwerk, gezamenlijke propaganda en gezamenlijke ontsluiting van nieuwe afzetgebieden, door een verhoogde arbeidsproductiviteit en door een onbelemmerd handels- en betalingsverkeer, moet Nederland, ondanks alle tegenslagen van de laatste jaren, er weer boven op kunnen komen.

Ik ben mij er van bewust, dat in de laatste zinsnede geen nieuwe gezichtspunten worden geopend. In de praktijk blijkt echter, dat de uitvoering dezer punten — mede als gevolg van gebrekkige voorlichting — nog zeer veel te wensen overlaat. Ook voor de vakverenigingen ligt hier op het gebied van een onomwonden, objectieve voorlichting nog een zeer noodzakelijke en vruchtbare taak te wachten.

Naschrift.

Naar aanleiding van het betoog van de heer de Stoppelaar moge ik nog het volgende opmerken.

Dat devaluatie het probleem van het betalingsbalansen-evenwicht met één slag zal oplossen, zal nooit iemand beweren. Ditzelfde geldt echter eveneens t.a.v. die talloze andere middelen, welke worden aanbevolen. En zullen samenwerking, zowel internationaal als nationaal, op gebied van reclame, research, afzet, exploitatie etc. meer helpen?

Ik geloof er niets van. Vergeleken met devaluatie zijn dit nog maar lapmiddeltjes. De Marshall-hulp (inclusief trekkingsrechten) bedraagt voor Nederland meer dan f 1 mrd per jaar; dat betekent, dat Nederland ongeveer 8 of 9 pCt van het nationale inkomen cadeau krijgt. Niemand heeft de illusie, dat in 1952 deze achterstand zodanig zal zijn ingehaald, dat Nederland het huidige levensniveau zelfstandig en zonder hulp zal kunnen continueren. Een verlaging zal nodig zijn en het gaat erom in anticipatie daarop vast die maatregelen te nemen, welke een verlaging bewerkstelligen zonder tezelfdertijd elke prikkel tot exportverhoging weg te nemen of kans op werkloosheid te verhogen.

Deze prikkel kan alleen zijn de mogelijkheid van winst. De prikkel voor de export moet worden gevormd door de mogelijkheid, dat de export meer opbrengt dan afzet in het binnenland. De 10 pCt dollarpremie was een eerste bescheiden stap. Op de resultaten van samenwerking in de zin zoals door de heer de Stoppelaar aanbevolen, onder aansporing of druk van de Overheid hebben wij nu al zo lang tevergeefs gewacht. Een eenvoudiger prikkel is nodig: winst. Devaluatie stimuleert deze prikkel.

Het scepticisme over de devaluatie van de heer de Stoppelaar berust m.i. ook alleen op een zekere tegenzin in de gevolgen ervan, welke men als een reële verarming moet beschouwen. De door hem aanbevolen middelen, evenals de 10 pCt premie betekenen inderdaad geen verarming. Maar juist daarom zal devaluatie wel en al die nog intensieve samenwerking niet noemenswaard het betalingsbalanstekort helpen elimineren.

Dat daarnaast andere middelen, w.o. een zekere deflatie of consumptievermindering door verhoging der indirecte belasting, eveneens noodzakelijk blijven voor Nederland, geloof ik stellig.

's-Gravenhage.

Mr J. KYMPELL.

AANTEKENING.

HET VIERDE VERSLAG VAN DE NEDERLANDSE REGERING BETREFFENDE DE WERKING VAN HET E.R.P.

Het vierde ¹⁾ „Progress Report” van de Nederlandse Regering, gedateerd 15 Augustus 1949, bestrijkt het tweede kwartaal van dit jaar. Aangezien zowel de toewijzing van de in het kader van het E.R.P. door de Verenigde Staten verleende hulp, als ook de programmering in O.E.E.C.-verband telkens voor de periode, overeenkomende met het Amerikaanse fiscale jaar — 1 Juli t/m 30 Juni — plaatsvindt, wordt in dit verslag een vergelijking gemaakt tussen het door Nederland voor 1948/49 ingediende programma en de realisering daarvan.

Zoals gewoonlijk, vangt ook dit verslag aan met een kort overzicht van de belangrijkste, met de O.E.E.C. verbandhoudende, gebeurtenissen gedurende de verslagperiode. Een belangrijk deel van de werkzaamheden van de O.E.E.C. had betrekking op het ontwerp van een nieuw stelsel voor het inter-Europese betalingsverkeer en op het treffen van maatregelen, waardoor het handelsverkeer tussen de deelnemende landen zou kunnen wor-

¹⁾ Een overzicht van de inhoud van het eerste, het tweede en het derde verslag vindt men resp. in „E.-S.B.” van 29 December 1948, blz. 1035, in „E.-S.B.” van 23 Maart 1949, blz. 237 en in „E.-S.B.” van 29 Juni 1949, blz. 519.

den verruimd. Zoals bekend, werd op 29 en 30 Juni j.l. t.a.v. het inter-Europese betalingsverkeer in de vergaderingen der Consultatieve Groep van Ministers en van de Raad van de O.E.E.C. te Parijs overeenstemming bereikt. Voorts werd de Consultatieve Groep het eens over een voorstel, dat de deelnemende landen terstond stappen zullen ondernemen tot het afschaffen van quantitative importbeperkingen. Vóór 1 October a.s. zullen de landen moeten rapporteren, welke maatregelen zij unilateraal hebben genomen en welke zij in de toekomst dienaangaande nog denken te nemen.

Wat de Amerikaanse zijde van het E.R.P. betreft, deelt het verslag mede, dat in het Congres gedurende de verslagperiode de wet werd behandeld, waarbij de „Foreign Assistance Act” werd gewijzigd en waarin de gelden voor het fiscale jaar 1949/'50 werden geautoriseerd. In de gewijzigde wet komen o.a. geen bepalingen meer voor, welke de E.C.A. er toe dwingen een deel van de hulp in de vorm van leningen te verstrekken. Van groot belang is, aldus het „Progress Report”, dat de doelstellingen van het E.R.P. werden uitgebreid met de woorden: „to encourage the unification of Europe”.

Na een bespreking van de procedure-aangelegenheden, „strategic materials”, de technische hulpverlening enz., gaat het verslag over tot een opsomming van de onder het E.R.P. ontvangen goederen en diensten. Voor het tweede kwartaal van 1949 werd door de E.C.A. aan Nederland een bedrag van \$ 97,5 mln aan directe hulpverlening voor besteding in het dollargebied — aankopen in de Bizone mogen daarmee niet worden gefinancierd — toegewezen. De totale toewijzingen aan Nederland gedurende de eerste 15 E.R.P.-maanden beliepen, zoals uit onderstaande tabel blijkt, \$ 504 mln. Daarnaast ontving Nederland gedurende 1948/'49 voor een totaal bedrag van \$ 83,0 mln aan trekkingsrechten, waarvan 100 pCt per ultimo Juni 1949 was gebruikt. Van de door Nederland verleende trekkingsrechten ad \$ 11,3 mln was per ultimo Juni \$ 11,1 mln, of 98 pCt gebruikt.

Aan Nederland toegewezen bedragen, van de besteding in de dollararea¹⁾.
(in mln dollars)

Periode	Leningen	Schenken	Totaal
1948 2e kw.	25	80	105
3e kw.	23,75	71,25	95
4e kw.	31,25	98,75	130
1949 1e kw.	49,50	27,0	76,5
2e kw.	— ²⁾	97,5	97,5
Totaal	129,5	374,5	504,0

¹⁾ Excl. Bizonia.

²⁾ In het tweede kwartaal 1949 zijn geen bedragen meer als leningen toegewezen.

In totaal was per ultimo Juni j.l. voor een totaal bedrag van \$ 343,4 mln aan E.R.P.-goederen ingevoerd, waarvan \$ 77,0 mln aan broodgranen en \$ 26,7 mln aan oliën en vetten.

Voorts zij vermeld, dat op 11 Juli 1949 met de Verenigde Staten overeenstemming is bereikt inzake de aanwending van f 240 mln van de „local currency account” voor financiering van het in cultuur brengen van de Noord-Oost-polder (f 30,3 mln), voor de bouw van woningen in verwoeste gebieden (f 181,8 mln), voor ontwikkeling van de landbouw (f 17,5 mln) en voor de wederopbouw van Walcheren (f 10,4 mln); toepassingen, die, daar het projecten betreft, die reeds in de begroting van 1948 waren opgenomen, in monetair opzicht „neutraal” kunnen worden genoemd.

De opschorting van de hulp aan Indonesië duurde in de verslagperiode voort; slechts financiële afwikkeling van de reeds verleende steun vond plaats.

Hoofdstuk IV van het verslag behandelt de economische ontwikkeling in Nederland in verband met de Amerikaanse

hulpverlening. Hierin wordt o.a. het voor 1948/'49 ingediende programma vergeleken met de behaalde resultaten. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat het te Parijs ingediende programma slechts bestaat uit een in- en uitvoerprogramma, aangevuld door schattingen van een aantal overige posten van de betalingsbalans. Teneinde echter een dergelijk programma te kunnen opstellen en de implicaties daarvan voor de Nederlandse volkshuishouding te overzien is van Nederlandse zijde een verdergaand overzicht opgesteld, dat kan worden beschouwd als achtergrond voor het te Parijs ingediende programma en als richtsnoer voor het te voeren economisch beleid. Een letterlijke tenuitvoerlegging van dit richtsnoer heeft echter, gezien het feit, dat de structuur van het economisch leven geenszins in een star kader kan worden gevangen, nooit in het voornemen gelegen. Dit in aanmerking nemende kan men de als richtsnoer gebezigde cijfers gebruiken, teneinde de feitelijke ontwikkeling te toetsen aan de ontworpen programma's.

Onderstaande tabel maakt een dergelijke vergelijking mogelijk met betrekking tot in- en uitvoer. De programma-cijfers zijn op C.B.S.-basis gebracht; hierbij dient echter, o.a. doordat de verdeling van de cif-fob-verschillen over de diverse landen in de praktijk grote moeilijkheden oplevert, met een onzekerheidsmarge rekening te worden gehouden.

Vergelijking van het Nederlandse in- en uitvoerprogramma voor het jaar 1948/'49 en de realisering daarvan.

(in mln guldens)

Landen:	Programma		Realisering	
	Invoer	Uitvoer	Invoer	Uitvoer
Niet-deelnemende landen, w.o.:	2.432	847	2.034	771
Verenigde Staten	970	122	872	95
Canada en Newfoundland	140	16	99	12
Overig Westelijk halfrond	485	103	405	97
Niet-deelnemende landen van het sterlinggebied	233	193	134	144
Overige niet-deelnemende landen	604	413	524	423
Deelnemende landen ¹⁾ , w.o.:	2.555	2.139	2.663	2.051
Deeln. landen sterlinggebied	—	—	708	629
Overige, incl. overzeese gebiedsdelen	—	—	1.955	1.422
Nederl. overzeese gebiedsdelen	379	281	520	356
Alle landen	5.366	3.267	5.217	3.178

¹⁾ In het programma kwam een onderverdeling naar deelnemende landen niet voor.

Uit bovenstaande tabel is, aldus het „Progress Report”, de conclusie te trekken, dat de overschakeling van de invoer uit de dollararea naar de deelnemende landen zich, wat Nederland betreft, op een nog verdergaande wijze heeft gerealiseerd, dan in het programma was voorzien. Voorts te maken — in totaal genomen — de verwezenlijking van het gedeelte van de invoer, dat door uitvoer kon worden gedekt, aan de verwachtingen beantwoord, daar blijkens het programma was voorzien in een dekkingspercentage van 60,88, terwijl tenslotte een percentage van 60,91 werd bereikt.

Naast deze en andere vergelijkingen bevat het verslag in hetzelfde hoofdstuk een uitgebreid overzicht van de economische ontwikkeling van Nederland gedurende de verslagperiode. In het algemeen kan worden opgemerkt, dat de tendenties, welke in vorige verslagen tot uitdrukking werden gebracht, zich ook ditmaal hebben voortgezet. De Nederlandse economische ontwikkeling voltrekt zich in geleidelijke banen, terwijl, voor zover in enige opzichten, m.n. wat betreft consumptie en monetaire toestand,

van een kentering kan worden gesproken, deze kentering slechts als gunstig kan worden aangemerkt.

De productie heeft zich over het geheel genomen nagevoeg op dezelfde wijze ontwikkeld als men zich bij de indiening van het programma had voorgesteld. In het bijzonder mag het hoge cijfer voor de metaalnijverheid als verheugend worden gekenmerkt. Het realiseringcijfer voor de bruto-investeringen belooft, op basis 1947 = 100, volgens voorlopige schatting 140; het programmacijfer voor dezelfde periode was 125.

Vergelijking tussen de volume-indexcijfers van de industriële productie voor het fiscale jaar 1948/49 en het programma.
(1938 = 100)

	Programma	Realisering
Bouwmaterialen	98	102
Chemische producten	112	108
Kleding	77	77
Huiden en leder	166	163
Mijnbouw	83	83
Metaalnijverheid	129	135
Papier	123	116
Textiel	113	113
Openbare nutsbedrijven	155	154
Voedings- en genotmiddelen	104	103
Totaal ind. (excl. bouwnijverh.)	120	120
Totaal ind. (excl. bouwnijverh., mijnbouw en openb. nutsbedr.)	118	119

De consumptieve uitgaven, gecorrigeerd voor prijsverschillen en berekend per hoofd der bevolking, bereikten — op basis 1947 = 100 — het cijfer 106, een overschrijding van het programmacijfer met 2 punten. Het is inmiddels van groot belang — aldus het verslag — te melden, dat het hoogtepunt voor de consumptieve uitgaven is overschreden; in de eerste zes maanden van 1949 nl, bleven zij bij die over de overeenkomstige periode van 1948 ten achter. Deze bevredigende ontwikkeling kon worden bereikt zonder dat van overheidswege een rechtstreekse druk op de consumptie behoefde te worden uitgeoefend. Dit wettigt de hoop, dat de na-oorlogse spanningen uit de Nederlandse volkshuishouding aan het verdwijnen zijn.

EEN STEM UIT HET BEDRIJFSLEVEN.

DE INVLOED VAN DE DEVALUATIE OP HET BEDRIJFSLEVEN.

De Nederlandse industrie heeft in het aan de devaluatie voorafgaande jaar, afgezien van enkele uitzonderingen, vrijwel op topcapaciteit gewerkt. Hoe verheugend men dit, én voor het nationaal product én voor de werkgelegenheid enerzijds mag vinden, het betekent anderzijds, dat van de thans genomen monetaire maatregel op zichzelf geen quantitative productievergroting van enige betekenis kan worden verwacht. De uit dezen hoofde verwachte verbetering in de betalingsbalans zal dus veeleer afkomstig moeten zijn van verschuivingen. Export naar gebieden met thans eveneens gedevalueerde valuta's zal plaats maken voor export naar gebieden met niet, of minder gedevalueerde valuta's, terwijl overigens export in de plaats zal kunnen komen van binnenlandse consumptie. Het komt waarschijnlijk voor, dat in deze richting wel resultaten zullen worden geboekt.

De kostprijs zal uit hoofde van duurdere import van sommige grondstoffen en voedingsmiddelen en ook door repercussies daarvan op andere kostenfactoren een neiging tot stijgen vertonen, waarbij van eminent belang zal zijn wat er met de prijzen van enkele basisproducten, zoals kolen, cokes en kracht gebeurt. In de landen, die niet of weinig hebben gedevalueerd, zullen betere opbrengsten voor de Nederlandse producten worden verkregen, al

blijft af te wachten hoe *aldaar* het prijspeil op de devaluaties, die elders plaatsvonden, zal reageren.

De in gang zijnde overrealisatie, die toch al grotere kapitalen vereist dan overeenkomst met de relatie tussen het aanbod van kapitaal en dat van arbeidskracht, zal grotere guldenbedragen vergen dan voorheen, hetgeen van nadelige invloed zal zijn op het concurrentievermogen ten opzichte van eerder gebouwde installaties. Daar staat echter voor het bedrijfsleven tegenover, dat misschien de emissiemarkt iets gemakkelijker zal worden. In dit verband blijven maatregelen, welke het aanbod van risicodragend kapitaal kunnen bevorderen, uitermate gewenst, terwijl daarnaast risico-aanvaarding door van nature niet-risicodragend kapitaal te vergemakkelijken ware.

Het moet niet uitgesloten worden geacht, dat uit de devaluatie enige spanning op sociaal gebied zal voortvloeien, aangezien de kosten van levensonderhoud in brede lagen van de bevolking marginaal worden geacht. Een eventuele verdere stijging van deze kosten zou dus consequenties kunnen hebben.

Tenslotte zullen, naar het zich laat aanzien, bedrijven, welke zich met in hoofdzaak internationale handel bezighouden, van de devaluatie een stimulans ondervinden.

t.D.

INTERNATIONALE NOTITIES.

DE VOORUITZICHTEN VOOR ENKELE GOEDEREN.

De F.A.O. heeft een rapport gepubliceerd, getiteld „World outlook for individual commodities”, en gedateerd 15 Augustus j.l., dat een indruk geeft van de vermoedelijke ontwikkeling van de productie, de consumptie en de prijzen van landbouw-, vis- en bosproducten. De inhoud van dit rapport, dat is gebaseerd op de verschijnde plannen in de diverse landen, zal, voor zover het betreft granen, rijst, vlees, oliën en vetten, suiker, katoen, wol en koffie, hieronder kort worden samengevat.

De wereldproductie van *brood- en voedergranen* bleef in 1949 beneden de overvloedige oogst van 1948. De consumptiebeperkingen werden gedurende 1948/49 in de meeste landen afgeschaft of verminderd, hetgeen er toe bijdroeg, dat de invoervraag, ondanks de grote oogsten, bleef gehandhaafd. Indien de productie van Noord-Amerika in 1950 overeenkomstig de plannen wordt verlaagd en de programma's van de andere landen, die over het algemeen een verhoging der productie beogen, worden uitgevoerd, dan zal — vooropgesteld, dat de weersomstandigheden normaal zijn — de wereldvoorraad aan het einde van het oogstjaar 1950/51 slechts weinig zijn toegenomen.

De *rijst*productie bleef, hoewel de met rijst bebouwde oppervlakte in 1948/49 3 pCt boven de vooroorlogse lag, 2 pCt beneden vooroorlogs niveau. De exportprijzen van rijst zijn momenteel zo hoog, dat zelfs de geringe voor export bestemde hoeveelheden moeilijk verkoopbaar zijn. De rijstimporterende landen hebben plannen ter verhoging van de productie ontworpen, de exporterende landen zullen trachten hun productie voor export op té voeren. Tenzij echter de hoge exportprijzen worden verlaagd, zal de situatie in 1950/51 wellicht zo zijn, dat enkele landen onverkooptbare voorraden hebben, terwijl andere met een tekort hebben te kampen.

De *vlees*productie lag in 1948 in de Verenigde Staten 35 pCt boven vooroorlogs niveau, terwijl ook in Zuid-Afrika van een belangrijke stijging sprake was. De productie in Zuid-Amerika en in Oceanië verschilde slechts weinig van de vooroorlogse; de Europese bedroeg slechts 60 à 65 pCt van die van voor de oorlog. Voor 1949/50 wordt slechts een geringe toeneming verwacht, maar voor 1950/51 zijn de verwachtingen, vooral in Noord-Amerika, hoger gespannen. De internationale handel in vlees zal vermoedelijk, daar aankoopcontracten domi-

neren; slechts weinig door het Amerikaanse conjunctuur-belooft worden beïnvloed.

De productie van *oliën en vetten* bereikte weer ongeveer het vooroorlogs peil. De dollarprijzen zijn sterk gedaald, doch de vraag van niet-dollargebieden neemt nog steeds toe. Het ziet er naar uit, dat de exporteerbare hoeveelheden in 1950/'51 sterker zullen toenemen dan de invoer, hetgeen een verdere druk op de dollarprijs zal uitoefenen.

Het jaar 1949 is een keerpunt in de na-oorlogse *suiker*-geschiedenis. Door de oogst van 1948, beschikbaar voor consumptie in 1948/'49, steeg de wereldproductie met meer dan 2 mln ton boven vooroorlogs peil en werd er een einde gemaakt aan de, in 1942 begonnen, periode van een suikertekort. Ware het niet, dat de E.C.A. van 1 October 1948 tot 31 Mei 1949 \$ 141 mln voor aankoop van suiker ter beschikking stelde, dan zou de voorraad — vooral op Cuba — in 1949 veel te groot zijn. Waarschijnlijk zal het aanbod in 1950 nog iets groter zijn, vooral met het oog op het voortgezette productieverval in het Verre Oosten. Het feit, dat de nationale plannen in 1950/'51 een grotere uitvoer dan invoer beogen, wijst op de noodzakelijkheid, dat de Regeringen deze plannen nog eens in overweging nemen.

In 1948/'49 overschreed de *katoen*productie voor het eerst na de oorlog de consumptie. In de Verenigde Staten daalde de consumptie met 17 pCt t.o.v. het vorige seizoen en de prijzen vielen aldaar tot subsidieniveau. In Egypte daalden de prijzen eveneens. De consumptie zal wellicht in 1949/'50 een verdere daling te zien geven, echter zonder verdere drastische prijsveranderingen, terwijl de voorraden aan het einde van het jaar waarschijnlijk aanzienlijk zullen stijgen.

De *wol*consumptie, speciaal die van fijnere soorten, overschreed de productie en de aan het einde van de oorlog bestaande voorraden zijn praktisch uitgeput. De prijzen van fijne wol waren in Mei jl. bijna 3½-maal zo hoog als de gemiddelde van 1934/'38 en ondanks de sterke daling in de Amerikaanse invoer handhaafden zich de wolprijzen. Een verdere daling van de Amerikaanse consumptie in 1949/'50 en mogelijk in 1950/'51, tezamen met de verwachte geleidelijke stijging van de wereldproductie, zal slechts kunnen dienen om vraag en aanbod in evenwicht te brengen.

Het *koffie*verbruik overschrijdt eveneens de productie en deze situatie zal waarschijnlijk aanhouden in de komende twee jaren, tenzij de algemene economische toestand slechter wordt. De voorgenomen matige productiestijging gedurende 1950/'51 zal wellicht geheel worden opgenomen door de zich uitbreidende vraag.

GELD- EN KAPITAALMARKT.

Wie verwacht mocht hebben, dat de aanzienlijke devaluatie onzer munteenheid, waarbij de dollarkoers hier te lande met 43 pCt steeg en de koers van de Belgische franc met 25 pCt omhoog ging, een aardverschuiving op de geld- en kapitaalmarkt tengevolge zou hebben, is bedrogen uitgekomen.

Een gevoel van berusting, dat hier dingen gebeurden, waartegen verzet noch ontwijkingspogingen zin hadden, heerste allerwegen. De Regering ging hierin voor, door te verklaren, dat zij, hoewel niet zonder bedenkingen, gemeend had niet anders dan Engeland te kunnen handelen.

Bij het publiek was van een neiging banktegoeden in bankbiljetten om te zetten geen sprake. Ditmaal bleven ook zonder de welgemeende raad van een Minister van Financiën zich rustig te bedde te begeven, de hoofden

blijkbaar koel en zag men terecht geen heil in het omwisselen van bankgeld in papiergegeld.

In verband hiermede was er voor de banken geen enkele reden hun liquiditeit op te voeren en bleef de geldmarkt ruim. Bij overigens kleine omzetten overwoog de vraag naar schatkistpapier zelfs enigermate, waardoor de meeste noteringen een daling te zien gaven.

Van het kortlopend papier werden Octoberpromessen tegen het einde der week op 1¹/₁₆ pCt aangeboden, terwijl zij een week tevoren nog op 1¹/₂ pCt waren verhandeld. Voor Januari- en Februaripapier werd 1³/₁₆ pCt geboden of 1¹/₁₆ pCt minder dan de vorige week. Ook zesmaandspromessen waren goedkoper te krijgen, nl. op 1¹/₂ pCt (vorige week 1⁵/₁₆pCt).

Tegen het einde van de verslagweek demonstreerde de gemakkelijke situatie zich ook in de callgeldrente, die op Vrijdag van 1 tot 3/4 pCt werd verlaagd. Zeer opmerkelijk was wel de wijze, waarop de kapitaalmarkt en met name de aandelenmarkt op de devaluatie reageerde. Het gezonde verstand overheerste hier in zeer sterke mate. De tijden, dat het publiek zich, onder het uitspreken van toverformules als „instand houden van koopkracht”, „waardevaste belegging” en dergelijke in aandelenbelegging stortte, zijn blijkbaar voorbij.

Evenmin als men in Wallstreet „zum Tode betrübt” is bij depressieverwachtingen, is men in Amsterdam thans door de devaluatie in een „himmelhochjauchzende” stemming gekomen.

Van de drie beursdagen der week was alleen de eerste zeer vast. Reeds direct bleken er echter grote aantallen gelimiteerde verkooporders aanwezig te zijn, zij het dat de limits vrij hoog waren, waardoor een excessieve koersstijging werd verhinderd. De index van industrie-aandelen bedroeg die dag 241,2, tegenover op de laatste beursdag vóór de devaluatie 234,5.

Reeds Donderdag en meer nog Vrijdag, ging het publiek op verlaagde limites tot winstnemingen over en de industrie-index eindigde daardoor op 237,6.

Bijzondere belangstelling genoten de Indonesische fondsen, welke ook vrijwel niet dedden in de koersdaling der beide laatste beursdagen. Niet alleen een gunstiger beoordeling van de opbrengsten der Indonesische wereldmarktproducten, doch ook een groeiend optimisme omtrent de Nederlands-Indonesische samenwerking speelt hierbij een rol.

De aandelenomzet bedroeg gedurende de verslagweek, welke drie beursdagen telde, f 8,2 mln, tegenover f 9,2 mln gedurende de voorgaande week (vijf beursdagen).

Tot de weinige fondsen, welke tengevolge van de devaluatie zeer aanzienlijk stegen, behoren de dollarleningen. Algemeen was nl. gerekend op een devaluatie van ca 20 pCt, corresponderend met een dollarstijging van 25 pCt, welk laatste percentage zoals bovenvermeld thans 43 bedraagt. Het feit, dat het omrekeningsgetal van de dollar voor effecten thans is verhoogd tot f 3,80 per dollar maakt, dat de index van de ontwaarding van de gulden voortaan niet meer dagelijks in de effectenprijscourant zal prijken.

De guldensobligaties ondervonden vrijwel geen enkele invloed van de devaluatie.

De veranderingen, welke de koersen per saldo ondergingen gedurende de devaluatieweek, blijken tenslotte uit de volgende tabel:

	16 Sept. '49	23 Sept. '49
Indexcijfers.		
Algemeen	165,6	170,4
Industrie	234,5	237,6
Banken	130,3	131,4
Indonesië	64,4	69,5

	16 Sept. '49	23 Sept. '49
Aandelenkoersen.		
A.K.U.	188½	194
Unilever	255	252
Philips	243½	245½
Koninklijke	314½	325½
Amsterdam Rubber	137	149½
H.V.A.	154	172
H.A.L.	166	179
Obligatiekoersen.		
Nederl. dollarlening	111 ¹ / ₁₆	136 ¹ / ₁₆)
„ 3-3½ pCt 1947	97 ³ / ₈	97 ⁷ / ₈
„ 3 pCt invest.cert.	97 ⁷ / ₈	97 ¹⁵ / ₁₆
„ 2½ pCt N.W.S.	80 ¹¹ / ₁₆	80 ¹ / ₁₆

) 95¹/₈, omgerekend op oude noteringswijze.

STATISTIEKEN.

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 26 September 1949.

Activa.			
Wissels, promessen en schuldbrieven in disconto	Hoofdbank f — Bijbank „ — Agentsch. „ 1.000,—	f	1.000,— ¹⁾
Wissels, schatkistpapier en schuldbrieven, door de Bank gekocht (art 15, onder 4°, van de Bankwet 1948)	„	„	—
Schatkistpapier, door de Bank overgenomen van de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„	„	1.800.000.000,—
Voorschotten in rek. crt op onderpand (incl. beleningen)	Hoofdbank f 135.732.593,61 ¹⁾ Bijbank „ 1.178.437,40 Agentsch. „ 5.731.040,34	f	142.642.071,35 ¹⁾
Op effecten enz.	f 142.642.071,35		
Op goederen en celen	f 141.759.679,75 ¹⁾ 882.391,60		
Voorschotten aan het Rijk (art. 20 van de Bankwet 1948)	„	„	—
Roekvordering op de Staat der Nederlanden ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„	„	1.500.000.000,—
Munt en muntmateriaal	Gouden munt en gouden muntmateriaal f 612.113.597,76 Zilveren munt enz. „ 9.457.058,67	f	621.570.656,43
Papier op het buitenland	f 332.074.100,—		
Tegoed bij correspondenten in het buitenland	„ 193.288.990,34		
Buitenlandse betaalmiddelen	„ 2.554.476,73		
Vorderingen in guldens op vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	„	„	301.372.418,05
Belegging van kapitaal, reserves, pensioenfonds en voorzieningsfonds	„	„	120.923.245,05
Gebouwen en inventaris	„	„	2.000.000,—
Diverse rekeningen	„	„	158.119.873,19
		f	5.174.546.831,15

Passiva.

Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds	„	15.333.335,71
Bijzondere reserves	„	61.674.999,18
Pensioenfonds	„	22.709.185,45
Voorzieningsfonds personeel in tijdelijke dienst	„	1.499.667,79
Bankbiljetten in omloop (oude uitgiften)	„	74.243.000,—
Bankbiljetten in omloop (nieuwe uitgifte)	„	2.966.007.280,—
Bankassignaties in omloop	„	78.836,52
Rekening courant saldo's 's Rijks Schatkist	f	380.974.605,34
's Rijks Schatkist bijzondere rekening	„	351.140.158,92
Geblokkeerde saldo's	„	2.269.443,36
Saldo's van banken in Nederland	„	82.347.429,56
Vrije saldo's van vreemde circulatiebanken en soortgelijke instellingen	„	501.811.750,65
Andere vrije-saldo's	„	435.069.441,06
Crediteuren in vreemde geldsoort	„	1.753.512.828,89
„	„	8.584.918,45
Diverse rekeningen	„	250.902.799,16
	f	5.174.546.831,15

1) Waarvan schatkistpapier rechtstreeks door de Bank in disconto genomen ..... f —
 2) Waarvan aan Indonesië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad no. 99) ..... „ 34.259.225,—
 Circulatie der door de Bank namens de Staat in het verkeer gebrachte muntbiljetten ..... „ 133.403.747,50

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	7 Sept. 1949	31 Aug. 1949
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederl. Bank N.V.	f 409.854.416,77	f 439.576.071,22
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	„ 15.826,17	„ 815.814,76
Kasvorderingen wegens creditverstreking aan het buitenland	—	—
Daggeldening tegen onderpand	—	—
Saldo der postrekeningen van Rijkscomptabelen	„ 271.333.817,85	„ 262.105.333,08
Voorschotten op ultimo Juli 1949 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	—	—
Vordering in rek. courant op:		
Indonesië	„ 1.443.366.757,02	„ 1.441.245.816,87
Suriname	„ 31.390.403,55	„ 31.390.403,55
Ned. Antillen	—	—
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	—	—
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	—	—
Andere staatsbedrijven en instellingen	„ 396.794.786,55	„ 396.811.778,55
Verplichtingen		
Voorschot, door De Nederl. Bank N.V. verstrekt	—	—
Voorschot, door De Nederlandsche Bank N.V. in rekening courant verstrekt	—	—
Schuld aan de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	„	„
Schatkistbiljetten in omloop	f 1.771.052.300,—	f 1.760.052.300,—
Schatkistpromessen bij De Nederlandsche Bank N.V. ingevolge overeenkomst van 26 Februari 1947	„ 1.800.000.000,—	„ 1.800.000.000,—
Schatkistpromessen in omloop (rechtstreeks bij De Nederl. Bank N.V. is geplaast nihil)	„	„
Bretton Woods f 804 mln	„ 476.800.000,—	„ 480.400.000,—
Daggeldeningen	„ 134.328.011,—	„ 134.623.634,—
Muntbiljetten in omloop	„	„
Schuld op ultimo Juli 1949 aan de gemeenten wegens aan haar uit te keren belastingen	„ 105.861.086,17	„ 105.861.086,17
Schuld in rek. courant aan:		
Indonesië	—	—
Suriname	„ 4.279.385,89	„ 4.279.385,89
Ned. Antillen	„	„
Het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	„ 13.476.566,63	„ 15.348.756,46
Het staatsbedrijf der P., T. en T.	„ 347.657.200,48	„ 314.429.165,85
Andere staatsbedrijven	„ 87.260,84	„ 87.260,84
Schuld aan diverse instellingen in rekening met 's Rijks Schatkist	„ 210.143.563,73	„ 214.059.779,80

OFFICIËLE WISSELKOERSEN VAN DE NEDERLANDSCHE BANK.

Uitbetaling en cheques.

Land	Munt	per	Aank.	Verk.
Australië	£	£		
België	Frs.	100	f 7,59	f 7,61
Brazilië	Cruz	100	20,54	20,67
Canada T.T.	\$	\$	3,44½	3,46½
Canada schr.	\$	\$	3,44	3,46½
Curaçao	f	100		
Denemarken	Kr.	100	54,86	55,16
Egypte	£	£		
Finland	Mk	100		
Frankrijk	Frs	100	1,084	1,088
Engeland	£	£	10,63	10,65
Hongarije	Forint	100		
India en Pakistan	Rup.	100		
Indonesië	f	100		
Joegoslavië	Dinar	100		
Luxemburg	Frs	100	7,59	7,61
Noorwegen	Kr.	100	53,05	53,33
Oostenrijk	Sch.	100		
Polen	Zloty	100		
Portugal	Esc.	100	13,15	13,28
Spanje	Peseta	100		
Spanje Reiskoers	Peseta	100		
Suriname	f.	100		
Tsjechoslowakije	Kr.	100	7,58	7,62
Turkije	£T	£T		
Ver. Staten T.T.	\$	\$	3,79½	3,80½
„ schr.	\$	\$	3,78½	3,80½
Zuid-Afrika	£	£		
Zweden	Kr.	100	73,25	73,66
Zwitserland	Frs	100	87,60	88,—

Vacatures

Bij de Ned. Spaarbankbond te Amersfoort is gelegenheid tot plaatsing van een

ECONOOM

volledig bekend met het beleggingsvak en met belangstelling voor researchwerk, ook op bedrijfseconomisch gebied.

Sollicitaties, onder opgave van verlangd salaris en onder inzending van een pasfoto, te adresseren: Pieter Bothlaan 1, Amersfoort.

VENNOOTSCHAP

met uitgebreide commerciële, industriële en financiële belangen, zoekt een

ASSISTENT VAN DE DIRECTIE

Deze functionaris moet de directie op vele gebieden kunnen vertegenwoordigen en tevens in staat zijn leiding te geven. Gevraagd wordt een behoorlijk inzicht in bedrijfseconomische vraagstukken. De functionaris wordt overeenkomstig zijn betekenis gehonoreerd. Candidaten zullen eventueel worden uitgenodigd voor een psychologisch onderzoek op 21 October 1949 door de NEDERLANDSCHE STICHTING VOOR PSYCHO-TECHNIEK, Wittevrouwenkade 6, Utrecht.

Eigenh. geschreven br. met voll. inlichtingen over opl. en praktijk, onder vermelding van leeftijd, en godsdienst en vergezeld van twee pasfoto's (van voren en opzij) aan Adv. Bur. ALTA, Utrecht, vóór 3 October a.s. In linkerbovenhoek van br. en env. en op de foto's: no. ESB. 2497, naam en adres.

Bij het GEMEENTELIJK GAS-, ELECTRICITEITS- EN AUTOBUSBEDRIJF (G.E.B.R.U.) te UTRECHT kunnen voor onmiddellijke indienst-treding worden geplaatst:

I. een electrotechnisch ingenieur

met grondige ervaring op het gebied van de distributie van electriciteit.

II. een jong ingenieur of econoom

met aanleg en zin voor technisch-economische problemen (kostprijsberekeningen, tarieven, e.d.).

Salarisgrenzen, exclusief kindertoeslag, voor functionaris: I. f 6.060—f 8.580; II. f 3.540—f 4.980 of f 5.136—f 7.056, afhankelijk van ervaring.

Sollicitaties op gezegeld papier, met volledige inlichtingen, referenties, vermelding van betrekking waarnaar gesolliciteerd wordt en vergezeld van foto in te zenden bij de Directeur binnen 14 dagen na verschijning van dit blad.

Persoonlijke kennismaking eerst na oproep.

VOOR KANTOOR OF ★ BEDRIJF ★

Vraag en aanbod inzake Kantoorbehoefden, Brandkasten, Machines, Gebouwen, Industrie-terreinen, enz.

Te koop aangeboden:

een partijtje gebruikte houten

ARCHIEFKASTEN,

kwarto model. Benevens een in goede staat verkerend „Edison Dick” cyclostyle apparaat. Br. onder no. ESB 1521, bur. v. d. blad, Postbus 42, Schiedam.

Adverteer in
deze rubriek.

Aan dit nummer
is een inlegvel
toegevoegd van

DE WESTER BOEKHANDEL

Nieuwe Binnenweg 331B
te Rotterdam.

TER PROV. GRIFFIE VAN NOORD-HOLLAND kan aan de verificatie-afdeling worden geplaatst een

ADJUNCT-ACCOUNTANT

Salarisgrenzen: f 2.640—f 5.940 met 15 één-jaarlijkse verhogingen van f 220. (De mogelijkheid bestaat, dat deze salarisgrenzen binnenkort zullen worden gebracht op f 3.600—f 6.240).

Aanstelling boven het minimum is mogelijk. Vereisten: Eindexamen H.B.S. 5-j. c. of daarmee gelijk te stellen opleiding en het bezit van het Staatspraktijkdiploma of de akte M. O. Boekhouden of Handelswetenschappen A, dan wel Doctoraal examen Economie. Voorts ervaring op het gebied der accountantscontrole.

Sollicitaties vóór 16 October a.s. te richten aan de Commissaris der Koningin in de Provincie Noord-Holland te Haarlem.

Bezoeken alleen na oproeping.

Beschikbare krachten

GEPENS. ASS. RESIDENT

42 jaar, laatstelijk van Batavia, op eigen verz. uit dienst ontslagen, gew. res. off. vlieger, repr. figuur, goed organ. vermogen en talenkennis, ged. oorlog toegev. als res.-majoor aan Am. resp. Austr. leger. zoekt werkk. in binnen- of buitenland.

Brieven onder No. ESB 1519, Postbus 42, Schiedam.

Pas verschenen!
Actueel!

DR F. M. WIBAUT Economische bedrijfs- organisatie

Tweede druk
met een voorwoord
van prof. dr
H. J. Witteveen

f 1,50

Verkrijgbaar bij
Uw boekhandelaar

Arbeiderspers

N.V. PHILIPS' TELECOMMUNICATIE INDUSTRIE
v/h Nederlandsche Seintoestellen Fabriek
HILVERSUM

Alle Communicatie-apparatuur op het gebied van
Radio - Lijntelefonie - Automatische telefonie

Diversen

FIAT 500 GEVRAAGD,
alleen in prima staat;
evt. in ruil tegen Morris
12, 4 p. Sedan. Br. onder
no. ESB 1522, bur. v. d.
blad, Postbus 42, Schiedam.

Door gebruik te maken van
deze rubriek, bereikt
U de particulieren
RECHTSTREEKS!

FINANCIËLE INSTELLING

bijna 50 jaar te 's-Gravenhage gevestigd, wil, tegen een nader overeen te komen vergoeding, haar ervaring en organisatie ter beschikking stellen van

BEDRIJFSPENSIOLFONDSSEN e.d.

voor de beoordeling en administratie van hypotheecaire leningen, enz. Br. onder no. ESB 1520, bur. v. d. blad, Postbus 42, Schiedam.

BUITENPLAATS TE HILVERSUM TE KOOP

Zeer gunstig gelegen. Terrain 3 ha. Modern huis, dienstwoningen, garage, moestuin, kassen, etc.
Alles in uitzonderlijk goede staat. Inlichtingen:

**J. VAN DER SMIT & ZOON
HILVERSUM**

Beschikbare krachten

SECRETARIS

van

BEDRIJFSORGANISATIES

besch. over eigen kantoor te 's-Gravenhage kan zich belasten met secretariaatswerkzaamheden op Commercieel, Techn. en Soc. terrein. Ervaren personeel aanwezig. Br. onder no. ESB 1518, bur. v. d. bl., Postbus 42, Schiedam.

Annonces voor het volgend nummer

dienen uiterlijk Maandag 3 Oct. a.s. in het bezit te zijn van de administratie, Lange Haven 141, Schiedam

Groothandel

DEZE WEEK:

DE NEDERLANDSE HANDEL EN DE DEVALUATIE

★ Iedere week zeer veel nieuwe gevraagde offertes en aanbiedingen van binnen- en buitenland.
Plaats voor export een aanbieding in de rubriek **TRADE OPENINGS.**

Abonnementsprijs f 15.— per jaar

KON. NED. BOEKDRUKKERIJ H. A. M. ROELANTS — SCHIEDAM

Economisch - Statistische Berichten

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Telefoon Redactie en Administratie 38040. Giro 8408.
Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam.
Redactie-adres voor België: Seminarie voor Gespecialiseerde Economie, 14, Universiteitstraat, Gent.
Abonnementen: Pieter de Hoochstraat 5, Rotterdam (W.).
Bankiers: Banque de Commerce, Brussel.

Abonnementsprijs, franco per post, voor Nederland f 26,— per jaar; voor België/Luxemburg Belg. francs 465 per jaar, te voldoen door storting bij de Banque de Commerce te Brussel of op haar Belgische postgirorekening no 260.34.

Overzeese gebiedsdelen (per zeepost) f 26,—, overige landen f 28,— per jaar.

Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Aangehekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam (W.).

ADVERTENTIES.

Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Firma H. A. M. Roelants, Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 6). Advertentie-tarief f 0,40 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Losse nummers 75 cents, resp. 12 B. francs